БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! *48-дахи жэлээ гарана*

БУРЯАД ҮНЭН

№ 115 (13431) 1971 оной майн 16, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...зиин Коммунис партиин ...тральна Комитедтэ ...зиин Совет Социалис ...публикын Верховно ...едэй Президиумдэ ...зиин ССР-эй ...истрнүүдэй Соведтэ

...зиин Совет Социалис Республикын, Грузиин Коммунис ...тогтоhоор 50 жэлэй алдарта ойтой дашарамдуулан, ...хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, интеллигенцие, ...дай дайшалхы манлай — коммунистнуудые Советскэ ...Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй ...Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ...р амаршална.

...ороной арадуудые, тэрэ тоодо Грузиин арадуу... ...альна ба үндэhэнэй дарлалтаhаа Агууехэ Октябриин ...революци хэтэдэнь сүлөөлжэ, гүрэнэй, ажахын ба соё... ...уулалта эрхилхэ үргэн ехэ арга боломжо бии болгоhон, ...ида, тэдэнэй меньшевик табюулнуудта эсэргүү хатуу ...эмсэл соогуур, ородой пролетариадай дэмжэлгээр Гру... ...ишад Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро Совет Со... ...Республикануудай агууехэ Союз бии болголгодо эдэбхи... ...абаадагшадай нэгэниинь байhан юм.

...ин ажалшад СССР-эй бүхы арадуудай аха дүүгэй бү... ...айжа, үнгэрэгшэ табин жэл соо түүхэтэ ехэ хубн... ...эн байна гээшэ. Совет Грузи болбол манай социалис ...ой ехээр хүгжэнги республикануудай нэгэниинь боло... ...вкази соо — анха түрүүшын, орон соо — хоердохи — ...енинэй нэрэмжэтэ ЗаГЭС хадаа ГОЭЛРО-гой түсэбэй ...эндэ баригдаа hэн. Мүнөөнэй Грузида металлур... ...машина бүтээлгын, химическэ, прибор бүтээлгын, ...ехническэ, нүүрhэнэй, цементнэ, хүнгэн ба эдеэ хоо... ...мышленность байгуулагданхай. Совет засагай оршожо ...он жэлнүүдтэ промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн ...дээшэлhэн байна. Хүдөө ажахынишье хүдэлмэри... ...горитой амжалта туйлаба. Сайн набша, виноград, цит... ...болон эфирнэ тоhотой ургамалнуудые жэл ерэхэ бүри ...эр ургуулна. Ажалшадай материальна ажана байдал ...а.

...ин удхаараа социалис, хэлбэри маягаараа үндэhэнэй ...ьтура, тэрэнэй эрдэм наука, литература, искусство ...э амжалта туйлаба.

...ин хүбүүд, басагад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ ...үедэ Советскэ Союзай бүхы арадуудтай хамта яба... ...ин-фашис булимтарагшадтай баатар ёhоор тэмсэhэн, со... ...орондоо, коммунизмын хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхэ ...э харуулhан байна.

...ин ССР-эй hалбаран дэбжэhэн ушарынь марксистско... ...э hургаалай хүгжөөн хубилгагша агууехэ хүсые, со... ...байгуулалтын булюу hайн байhыень, арадуудай эб най... ...аха дүүгэй барисаанай ленинскэ национальна полити... ...и мандалые гэршэлэн харуулна.

...СС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр үүсхэгдэhэн по... ...э ба ажалай угаа ехэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда ...Совет Социалис Республикын 50 жэлэй ой тэмдэглэг... ...айна. СССР-эй экономическа хүсэ шадал улам дээшэ... ...совет арадай ажана байдал улам hайжаруулха талаар ...табиhан программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тү... ...эл оронойнгоо бүхы арадуудтал адляар Грузиин ССР-эй ...д ябуулжа, ажалай бүтээсые дам саашадань дээшэ... ...научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхын, ниитын үй... ...ин ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө шууд зоримгойгоор ...э байнхай.

...етскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ...Верховно Соведэй Президиум, ССР Союзай Министр... ...Совет Октябриин Революциин орденоор танай республи... ...агдаhантайнь дашарамдуулан, Грузиин ССР-эй хүдэл... ...ые, колхознигуудые, интеллигенцие үнэн зүрхэнhөө ...ин, КПСС-эй XXIV съездын тогтоол дүүргэлтэ болго... ...дай ажахы ба соёл культура хүгжөөхэдөө, юhэдэхи та... ...й түсэб дүүргэхэдээ онсо ехэ амжалта туйлаха бээз ...идажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

...зиин Совет Социалис Республика мандаха болтогой!

...СС-эй дайшалхы отряд — Грузиин Коммунис парти ман... ...лтогой!

...ай ороной бүхы арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай ...улгуури, — Совет Социалис Республикануудай Союз ман... ...лтогой!

...унизм байгуулгые үүсхэгшэ, эмхидхэгшэ — Советскэ ...Коммунис парти мандаха болтогой!

...СС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, шэнэ ...элэй түсэбые дүүргэлгэдэ хүсэ шадалаа бүхыдэнь зо...

...СС-эй ...ральна ...итет | СССР-эй Верховно Соведэй Президиум | СССР-эй Министрнүүдэй Совет

...СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...узиин Совет Социалис Республикые Октябриин Революциин орденоор шагнаха тухай

...волюционно хүдэлөөндэ, Агууехэ Октябриин социалис ...ин илалтын, дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын олона... ...гүрэн — Совет Социалис Республикануудай Сою... ...жэхын түлөө тэмсэлдэ ехэ габьятай байhанайнь тү... ...ай Эхэ ороной дайсадтай дайлалдахадаа баатар габьяа ...айнь, коммунис байгуулалтада амжалта туйлаhанайнь Грузиин Совет Социалис Республикые Октябриин Рево... ...орденоор шагнаха.

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

...сква, Кремль. 1971 оной майн 14.

КАНДИДАТ БҮРИДХЭЛДЭ АБТАВА

...Р-эй Верховно Соведтэ үнгэргэхэ Октябрьска ...ин 796-дахи округой ок... ...үнгуулиин комиссиин за... ...лобо. Заседани нээhэн ок... ...унгуулиин комиссиин сек... ...иколай Иванович Крюч... ...ной комиссиин гэшүүдые ...унгуулиин округой hун... ...түлөөлэгшэдэй суглаанай ...ритэй танилсуулаад, тэ... ...дээрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн нүхэр Б. С. Семёновые бүридхэлдэ абаха гэhэн дурадхал оруулба.

Энэ дурадхалыень окружной комиссиин гэшүүд нэгэн дуугаар дэмжэжэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Бато Семенович Семенов РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаба. **Манай корр.**

...эн hаналай оршон байдалда

...республикануудай Верховно Соведүүдэй депутадта канди... ...бүридхэлдэ абалгада зорюулагдаhан hунгуулиин окружной ...удай заседани бүхы орон соомнай улад зоной нэгэн hана... ...байдалда үнгэржэ байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ...Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кула... ...Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, ...услов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Щербицкий ...унгуулиин окружной комиссинуудай заседанинууд дээрэ ...кандидадуудаар бүридхэлдэ абтаба. Мүн тэрэшэлэн де... ...ндидадуудаар дэбжүүлэгдэhэн түрүү хүдэлмэришэд, кол... ...эрдэмтэд болон ажалшадай бусад түлөөлэгшэд hунгуу... ...ужной комиссинуудаар бүридхэлдэ абтажа байна.

...Р-эй КОНСУЛЬСТВО ЭРХҮҮДЭ БИИ БОЛГОГДОБО

...ХҮҮ. (ТАСС). Советскэ Союзай ба Монголой правительства... ...оорондо баталагдаhан хэлсээнэй ёhоор, МНР-эй саг үргэл... ...сульство Эрхүүдэ бии болгогдобо.

...СР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын үгэhэн консульско ...тын ёhоор, Эрхүү хотодо байха МНР-эй консул Ц. Тимур... ...рхүүгэй, Шэтын ба Кемеровскэ областиин Буряадай ба ...АССР-нүүдэй газар дээрэ өөрынгөө ороной аша туhа хараха ...э түлөөлэлгэтэй.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

ХҮН БҮХЭН ТУХАГҮЙ...

«Коммунизм» колхозой ахамад агроном Станислав Дмитриевич Уничтай уулзаха гээ hаа, правленидэ хүрэнгүй, тракторна бригадануудай полевой стан, ороохоной склад гү, али поли дээрэ сэхэ ошобол, заатагүй олохош. Юуб гэхэдэ, hайндэрэй hүүлээр колхозойхид эртынгээ ороохото ургамалай тарилгада жэгдэрэн ороо.

Агрономой хэхэ ажалынь гансал поли дээрэ болобо бшуу. Энэ жэлдэ артелиинхид хабарайнгаа хүдэлмэридэ тон hайнаар бэлдээ гэhэн үндэр сэгнэлтэ абаа hэн. Оньhон техникэеэ Мухар-Шэбэрэй аймаг соогоо эгээн түрүүлэн, Совет Армиин үдэртэ — февралиин 23-да сүм заhабарилжа дүүргээ. Хүрэнгынь ороохон томо жэжээрээ илгагдажа, нара hалхинда шанаржуулагдаад, хордогдожо, тарилгын шанарта хүргэгдөө hэн. Колхоздо үнинhөө хойшо I ба II классай «Онохойская-4» сортын үрэhөөр тарилга хэгдэдэг. Газар тараалангаа hайнаар элдүүрилжэ, жэл бүри тогтууритай баян ургаса хуряадаг гэжэ эндэхид республика соогоо суудa гаранхай.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэри бодотоор бэелүүлхэ гэhэн эрмэлзэлгэтэйгээр артелиинхид энэ жэлдэ гектар бүриhөө нёдондонойхидо орходоо, 1,5—2 центнерээр ехэ ургаса абаха гэhэн дайшалхы зорилго урдаа табяа. Тиихын тулада полидо нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ горитойгоор оруулжа шадаа. Бүхыдөө шэниисын 800 гектарта га бүриин 3 центнер сульфат аммония калийна дабhан хоёрые адли хэмжүүртэйгээр оруулаа. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ колхоз 5204 гектарта ороохото ургамал, тэрэ тоодо 4230 га шэниисэ ургуулжа, га бүриhөө 19,5 центнер шэниисэ хуряахаар зоригжонхой.

Бидэ hаяхан И. И. Вельскиин хүтэлбэрилдэг 2-дохи бригадын Уваал гэжэ нэрэтэй полидо хүрэжэ ерэбэбди. Хоёр агрегадууд хойно хойноhоо hубарилдан, тарилга хэжэ ябанад. 200 га болохо энэ поли дээрэ нёдондо кукуруза ургуулагдаhан юм. Тиихэдээ ургасань гектарай 200 гаран центнертэ хүрөө бэлэй. Полиин хуряагдамсаар газарынь хахалагдаа hэн. Мүнөө эндэ шэниисэ таригдана.

— Хүрьhэниинь кукурузын hүүлээр хүсэтэй, эндэhээ гектарай адагынь 20 центнер абтахал байха, — гээд ажахын главна агроном С. Д. Унич зэргэлжэ байhан бригадир И. И. Бельскидэ хэлэнэ.

Энэл янзаараа ябабал, нүгөөдэрhөө энэ полиёо дууhаха байхабди, — гээд бригадир Бельский харюусана.

Тус бригадынхид мүнөө жэлдэ 1300 гектарта таряа, тэрэ тоодо 961 га шэниисэ ургуулха юм. Хүдэлмэриин түсэбэй ёhоор колхозой механизатор, таряашад эртын ороохото ургамалай тарилгые 16 үдэртэ дүүргэхэ зорилготой. Агрегат бүхэн халаан соогоо 50 гектар тариха даабаритай. Түрүүшын үдэрhөө эхилээд, механизаторнууд В. Н. Федоров, Л. С. Бельский, Е. К. Ефимов болон бусад үдэрэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Агроном, бригадир хоёртой хөөрэлдэhөөр байтарнай Егор Ксенофонтович Бельскиин агрегат полиин нүгөөдэ захаhаа бидэнэй хажууда тулажа ерэбэ. Эгээл энэ үедэ добуунай саанаhаа «Сибиряк» тухэлэй комбайн тооhо бурьюулан хүрэжэ ерээд, сеялкэнүүдтэ ороохо хэжэ захалба. Энээн тушаа нүхэр Унич иигэжэ хэлэбэ:

— Сеялкэнүүдтэ хүрэнгын оросhо асаржа хэхэ хүдэлмэри эгээл харюусалгатай ажал мүн. Юуб гэхэдэ, автомашинанууд дуталдадаг. Тиимэhээ ороноймнай түрүү колхоз, совхозууд энэ хүдэлмэридэ комбайнуудые хэрэглэдэг болоо. Бидэшье тэдэнэй жэшээгээр «Сибиряк» комбайнуудые хэрэглэнэбди. Тракторна бригада бүхэндэ иимэ комбайнууд хүрэнгын оросhо зөөнэ. Нэгэ машинын хэхэ ажалые комбайн хээд лэ байдаг. Сеялкэнүүд хүрэнгын оросhо хүлеэжэ, үнэтэ сагаа миин гээдэггүй, — гэбэ.

Энэ түрүү аргые бусадшье ажахынуудай механизаторнуудай өөhэдтөө хэрэглээ hаань, ехэл hайн байгаа гэжэ hанагдана.

Б. ЖАМБАЛОВ.

Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд эртын тарилга түгэсхэжэ байна. Агротехническэ hайн болзор соо 1870 гектар шэнисэ таригдаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабарай паар хахалалга.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

Репортаж

МҮНГЭН ХООЛОСОЙ УРЯА

Эдеэ хоол барижа дүүргээд, ажалдаа гарахын урда тээ механизаторнуудай тамхилха үедэ Нарин Хүндын полевой станда hонирхолтой хөөрэлдөөн болоно.

— Үгы тэрэ мүнгэн хоолос гэдэгнай юу юм? Мүнгөөр бүтээгдэhэн, урлагдаhан кубок байгаа юм гү, али мүнгэн шангаа нэрлээ юм гү? — гээд нэгэн асууна.

— Мэдэхэгүй даа. Минии тухайлхада, аймаг доторoo эрхилэгшэдтэ алтан хоолосой, колхоз доторoo эрхилэгшэдтэ мүнгэн хоолосой соло дуудаха гэhэн удхатай байгаа бэшэ гү даа. Социалис мүрысөөндэ үзүүрлэжэ гараhан хүнүүдтэ алинииньшье байха — алта, мүнгөөр бүтээhэн хоолостой кубогшье, алта, мүнгэнэй шан, бэлэгүүдшье байнгүй яаха hэм. Саг дээрээл үзэгдэхэ, мэдэгдэхэ юм бэзэ.

— Зүбөө, зүб! Сагhаа эртэ таамаглаад яахамнайб. Мүнгэн хоолосой мүрысөөндэ илахаяал мэдэе, байха юумэн байна, үгтэхэ юумэн үгтэнэл бэзэ. Харин тэрэ халеновоймнайл бригада гээшэ хатуухан хүйхэрнүүд байна, — гэлдэжэ механизаторнууд энеэлдэнэ.

Зэдын аймагай XX парсъездын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделениин тракторно-таряан ажалай бригадынхид эдэ үдэрнүүдтэ хабарай тарилгые эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ оросhо таряанай болон бусад ургамалнуудай баян ургаса ургуулхын тулада механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые агротехническэ эрхим, богони болзорто үнгэргэхын түлөө оролдоно. Газар хахалалгада ябажа байhан трактористнууд Василий Вершинин, Аюр Цыбенов, үнинэй тракторист Балдан Ванчиков, Владимир Суслов, Нацак-Доржо Санзуев, Виктор Гуржапов гэгшэд өөр хоорондоо мүрысэн ажаллажа, үдэрэйнгөө даабарие ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Сеялкэ шэрэжэ байhан залуу трактористнууд Егор Цыдемпилов, Николай Бадмаев, Виктор Гуржапов, Даба Шагжитаров, Даша-Доржо Чагдуров, Тогмит Цынгеев гэгшэд баhал оролдосотой шударгыгаар ажаллажа, үдэрэйнгөө даабарие холо үлүүлнэ. Үдэртөө агрегадай 16 гектар нормын орондо 24-25 гектар тарина.

Хамта 1800 гектарта хэгдэхэ эртынгээ оросhото ургамалнуудай тарилгые эндэхид май hарын хахадлатар заатагүй дүүргэхэ зорилго урдаа табяа.

Эндэхид колхозойнгоо нүгөөдэ, нэгэдэхи отделениин тракторна бригадынхидтай социалис мүрысөөтэй. Тэрэ бригадыень үнинэй суутай солотой механизатор, КПСС-эй XXIII съездын делегат, Ленинэй ордентo Василий Павлович Каленов толгойлдог.

— Ажалаа эмхидхэжэ, ябуулжа шададаг хүн даа. Тэдээнтэйш туршалдахань амаргүй хэрэг. Тиигэбэшье hүүлдэлсээд лэ, хүлэйнь үльмы даралсаад лэ ябадаг зомди. Энэ арбан хоногто урдань орожошье магадгүйбди, — гэжэ залуу механизатор Егор Цыдемпилов хөөрэнэ.

— Намар ургаса дээрээ ошохо-доол манаа ахижа болохо. Юундэб гэхэдэ, тэдээндэшни колхозоймнай үрэhэнэй участок ха юм. Үрэhэнэй участогта сортовой эрхим үрэhэ хүрэнгэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүд уhалуури — хуу ха юм даа, — гэжэ агроном тоо бүридхэлшэ Жигмит Санзуев хэлэнэ.

Социалис мүрысөөнэй гуримаар мүнгэн хоолосто хүртэхын тулада гансашье эрхим ургаса ургуулха бэшэ, ажалай гүрэнэй журам, гурим наринаар сахиха, машина, техникэ суглуулха, хадагалха, ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада газараа бэлдэхэ гэхэ мэтэшэлэн эрилтэнүүд олон даа.

— Хамаагүй мүнгэн хоолосой түлөө тэмсэхэеэл тэмсэхэбди. Алтаншье хоолосойнь түлөө мүрысэхэдэ юу болоо юм. Бидэнэр хэнhээ дутаабибди. Тиимэ гү, хүбүүд?! — гээд механизаторнуудай нэгэн зандаран hагад нүхэдтөө хандана.

— Тиимээ тиимэ! Мүнгэн хоолосой түлөө, урагшаа нүхэд! — гэлдэжэ хүхилдэhөөр залуу механизаторнууд ажалдаа гараа hэн. Наадандаа холижо дуугаралдаашье hаань, эдэ хүнүүдэй үгэнүүд соо, аяг зон, ажал хүдэлмэри соонь шэнэ табан жэлэй социалис мүрысөөндэ илажа гараха ехэ хүсэл эрмэлзэлэй эли байhаниинь мэдэрэгдэнэ.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон манай Яруунын аймагай ажалшад ажалайнгаа эршэ улам шангадхана. Аймагай ажахынууд 7960 центнер мяха гүрэндэ худалдахын орондо, 8150 центнер тушаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ. Социалис мүрысөөндэ илангаяа «Комсомольский» совхоз шалгарба. Эндэхи түрүү малшад Д. Н. Тогтохоев, Ш. Хашапов болон бусадай hайнаар ажаллаhанай ашаар 1200 центнер мяхан гүрэндэ худалдагдаа.

Тус ажахын hаалишад мүн лэ hайнаар хүдэлжэ, гүрэндэ hү тушааха дүрбэ hарынгаа түсэб 25 процентээр үлүүлэн дүүргээ. Эндэ hаалишад Т. Лучкова, Б. Тудупова, Е. Балданова гэгшэдэй ажалай габьяас тэмдэглэмээр.

Мүн hү тушаалгаар ажахынууд амжалтатай ябажа байна. Хэрбээ хахад жэлэй турша соо 34000 центнер hүн hаагдаhан байбал, майн табанай байдалаар аймаг дотор 21.422 центнер hүн тушаагдаа.

Ж. ЦЫДЫПОВ.

СОВЕТ ГРУЗИИН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Тбилисидэ Грузиин ССР-эй, Грузиин Компартиин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан уржадэр болоо.

Тэрэ суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Грузиин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **В. П. Мжаванадзе** элидхэл хэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ үгэ үгтэбэ. Баярай суглаанда хабаадагшад нүхэр Л. И. Брежневые нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаа.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Ханинар!

Хуби заяаень эрид хубилгаhан, түүхэдэнь шэнэ үе сагые нээhэн үйлэ хэрэгүүд арад бүхэнэй ажабайдалда бии байдаг. 1921 ондо Грузида Совет засаг тогтооhон ябадал грузин арадта тиимэ үйлэ хэрэг болоо бэлэй. Табин жэл гээшэ нэгэ хүнэй наhан соошье дан ехэ саг бэшэ юм. Харин арадуудай, гүрэнүүдэй ажабайдалда бүришье ехэ бэшэ ааб даа. Мүнөөдэрые, Социалис Грузиин, тэрэнэй Коммунис партиин 50 жэлэй ойн hайндэрые залуу наhанайнь, Танай гайхамшаг Республикын hалбаран мандалгын баяр ёhолол гэжэ тоолоходо болохо байна.

Иимэ баяр найрай үдэр Танай хүндэмүүшэ ниислэлдэ Таанадтаяа хамта дахинаа суглараад байхада, тон аятай. Хүндэтэ нүхэдүүд, Грузиин Совет Социалис Республикын, Грузиин Коммунис партиин 50 жэлэй ойн алдарта hайндэрөөр дашарамдуулан, Таанадые, республикын бүхы ажалшадые, бүхы коммунистнуудые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө, бүхы совет хүнүүдэй үмэнэhөө халуунаар амаршалхыемни зүбшөөгыт.

Грузи хэдэн зуугаад, мянгаад жэлые бэрхэтэй, эрид эгсэ, годируу замуудаар дабажа ерэhэн түүхэтэй. Закавкази гээшэ hүрэг булимтарагшадай шуналта дурые суранзан шэнгеэр татадаг байгаа. Энэ газар дайдада зүhэн бүриин булимтарагшад добтолоод үзэhэн байха. Теэд грузин арадай хубида тудаhан гасалан зоболон тэрэнэй зоригые хухалаагүй, зохёон байгуулхы эршэ хабые буурyулаагүй. hандаралда ороhон, үнэhэ шандаруу болгогдоhон Грузиие энэ зоригынь дахин дахин hэргээн бодхоодог байhан юм. Гэхэ зуура дарлалтата байгуулалтын гэнжэнүүдэй таhа сохигдоhоной hүүлээр лэ грузин арадай зохёон байгуулхы бэлиг хүсэд, түгэс хаба соогоо бадаржа шадаха аргатай болоhон байна. Мүнхэ саhаар хушагдан буурайжа байдаг Кавказай хаданууд олониитын социальна зохёон байгуулхы иимэ ехэ дэбжэлтэ, гэгээрэл болбосорол, эрхэ сүлөө, хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ зориhон арад түмэнэй зүрхэ сэдьхэлэй гүн соохоо оръёлон сасарагша иимэ ехэ бадаралтые урдань хэзээшье үзөө хараагүй байха! Росси империин урдын феодальна шахуу заха хизаар байhанаа түүхын богонихон болзор соо мүнөө сагай промышленностьтай, хүгжэлтэ түгэс хүдөө ажахытай социалис гүрэн үргэлжэ дээрээ үзэг бэшэг мэдэхэ, түрүү эрдэм болон соёлтой республика болонхой. Василий Павлович Мжаванадзиин элидхэл дотор дэлгэрэнгыгээр найруулагдаhан, грузин арадай түүхэтэ хуби заяан ба илалта амжалтануудай гайхамшаг хуудаhанууд хүн бүхэнэй сэдьхэл бодолые доhолгонгүй байха арганьгүй.

Украинын, Белоруссиин, Казахстанай, Армениин ба Азербайджанай 50 жэлэй ойнуудтай дашарамдуулан болоhон баярай суглаануудта хабаадаха ехэ зол намда тудаhан байна. Тиимэ алдарта ойнуудые тэмдэглэхэ бүхэндөө Совет ороной баатар габьяата түүхые дахинаа үзэhэн мэтэ болодог, социализм байгуулга, хани барисаан ба нэгэдэл тээшэ аха дүү арадуудые хүтэлhэн замые үшөө, үшөө дахин гаталhан мэтэ болодог байнабди. Бусад нүхэд шэнгеэр, би мүнөөдэр танай айлшан, Грузиин айлшан болоод байнаб. Эндэшье Таанадтай хамта hайндэрлэжэ, баярлажа хүхижэ байхадаа, Грузиин дабшаhан, дабшажа байгаа замынь манай бүхы арадуудай агуу ехэ хани нэгэдэлэй зам болоно гэжэ дахинаа онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб.

Ниитын социалис байгуулалтын бодото удха шэнжэ, партиин сэхэ шууд бэелүүлдэг ленинскэ национальна политика манай ороной арадуудые элсүүлэн нэгэдхээ, эдэнэй хани барисаае социалис обществын хүгжөөгшэ хүсэн, Советскэ Союзай бүхы нацинуудай, арад үндэhэтэнэй эршэ зоригой, зохёон байгуулхы хаба шадалай барагдашагүй булаг болгоо. Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ, элинсэг хулинсагуудайнгаа хизаар нютагта, түрэлхи соёлдо, үндэhэн хэлэндээ, үг заншал ба ёhо гуримуудтаа дурлалгын, эмээрхэлгын залиршагүй мэдэрэлээр нэбтэрдэггүй хүн гэжэ байхагүй хаш даа. Тиигэбэшье социалис общество доторхи энэ мэдэрэл — патриотизмын мэдэрэл — үндэhэ яhанай хабаадалаар хизаарлагдаhан хилэhээ алад гарадаг, шэнэ удхаар нэбтэрдэг байна.

Алишье республикада ажаhуубал, бидэнэр бултадаа — совет патриодууд, нэгэл социалис Эхэ ороной үхибүүд болонобди. Манай түрэл газар дайда, манай Эсэгэ орон — Номгон далайhаа Балтиин далай хүрэтэр, Хойто Мүльhэтэ далайhаа Намир ба Кавказ хүрэтэр нэмжыhэн заха хизааргүй дайда болоно. Энэ дайда дээрэ хүнүүдэй гараар бүтээгдэhэн бүхы юумэн — гоё hайхан городууд, промышленна мантан томо үйлэдбэринүүд, сэсэглэн hалбаржа байдаг хадалан, таряалан, хэлхы электростанцинууд, соёл болбосоролой үнэтэ баялигууд — эдэ бүгэдэмнай хамтын ажалай аша үрэ, манай хамтын баялиг, совет арадай баялиг мүн.

Арадуудай бата хани барисаан социализмын ашаар мүндэлэнхэй. Энэ хадаа ниитын байгуулалтын ленинскэ партиин национальна политикын аша үрэ болоно. Гэхэтэй хамта энэ хани барисаанай уг үндэhэниинь түүхэдэхи үни холын үе сагhаа, хаанта хархис засагта эсэргүү, дарлалта ба мүлжэлгэдэ эсэргүү тэмсэлшэдэй зэргэдэ хаанта Россин арадуудай олониитээрээ жагсан бодоhон сагhаа эшэ үндэhэтэй юм. Грузин арадай хүбүүд энэ жагсаал дотор хүндэтэ hуури эзэлнэ.

Грузидахи революционно тэмсэлэй түүхэ ород арадай, Кавказай бусад арадуудай революционно хүдэлөөнэй түүхэтэйнь, Владимир Ильич Ленинэй ажал ябуулга болон hургаалтайнь нягта холбоотой юм. Грузиин пролетариадай дэбжүүлhэн элитэ революционернүүдтэй — Алеша Джапаридзе, Ладо Кецховели, Филипп Махарадзе, Серго Орджоникидзе, Иосиф Сталин, Александр Цулукидзе, Миха Цхакая гэгшэдтэй хамта Михаил Иванович Калинин, Сергей Миронович Киров, Виктор Курнатовский ба Иван Фиолетов, Степан Шаумян, Сурен Спандарян ба Камо (Тер-Петросян), Мешади Азизбеков, Нариман Нариманов гэгшэд пролетариадай ниитын хэрэгэй түлөө тэмсэhэн байгаа.

Нёдондо жэл Ереванда ойн баярай hайндэрэй болохо үеэр дурдаhанаа, Ленинэй үгэнүүдые эндэ дахинаа дабтахые хүсэнэб, нүхэдүүд. Тэндэ юун гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ: «Манайда, Кавказда с.д. грузинууд, армянууд, татарнууд, ородууд **хамтадаа, с.д. нэгэ** эмхи дотор **арбаад гаран жэлдэ** хүдэлмэрилөө. Энэмнай хооhон үгэ бэшэ, харин национальна асуудалые пролетарскаар ёhоор шиидхэлгэ, гансахан зүб шиидхэбэри болоно». Тиимэл даа, нүхэдүүд, марксизмын тодорхойлhон энэ шиидхэбэри революциин ба граждан дайнай шуурган соогуур, табан жэлнүүдэй эршэтэ ажал соо...

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ— ОЛОНИИТЭДЭ

Партийна ажабайдал

«Партиин ябуулдаг пропагандын ба ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриин улам ехэ болоhон удха шанарые съезд онсолон тэмдэглэнэ. Эндэ бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха зуураа, коммунис нангин хүсэлые, манай байгуулалтын тодорхой зорилгонуудые тайлбарилан нэбтэрүүлхэ ябадал бүри эдэбхитэй, эрмэлзэлтэй болгохо гэhэн зорилго табигдана. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые ажалшадта гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха ябадал hаяын сагта партиин ябуулха үзэл сурталай хүдэлмэридэ гол hууриинуудай нэгые эзэлхэ ёhотой» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа КПСС-эй XXIV съездын баталан абаhан резолюци соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Партиин съездын энэ заабарие хүтэлбэри болгон, Галуута-Нуурай шахтоуправлениин партийна организаци съездын ажалаа дүүргэhэнтэй сасуу ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилээ hан.

Съездын шиидхэбэринүүдэй толилогдоhон газетэнүүдэй абтаhанай hүүлээр 2—3 үдэрэй туршада эндэхи партийна эхин организацинуудаар (шахтоуправлениин партком партийна 8 эхин организациhаа бүридэдэг юм) агитаторнуудай семинар зарлагдажа, ямар онол арга хэрэглэжэ, съездын материалнуудые олониитэдэ ойлгуулха тухайгаа зүбшэн хөөрэлдэжэ, тодорхой түсэб зохёоhон байгаа.

Нэн түрүүндэ үйлэдбэриин участок, халаан, бригада бүхэндэ съездын материалнуудтай танилсахын тула хамтын уншалга үнгэргэхэ.

Юhэдэхи табан жэлдэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тушаа съездын Директивэнүүд соо хараалагдаhан тоо, баримтануудые тайлбарилан ойлгуулха плакат, паннонуудые, диаграмма, лозунгнуудые олоор уран гоёор зуража, хүн зоной хараха газарта үлгэхэ, түхеэрхэ. Тиихэдээ гол анхаралаа нүүрhэнэй промышленностиин хүгжэлтые, арад зоной ажабайдал ба ажаhуудал hайжаруулха тушаа партиин хараалhан хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр харуулха гэжэ шиидэгдэhэн юм.

Тэрэшэлэн съездын шиидхэбэри партийна болон комсомолой гэгээрэлэй политhургуули, кружогуудта шудалха, тэрэн соо табигдаhан асуудалнуудаар лекци, элидхэл бэлдэжэ үнгэргэхэ даабари политинформаторнуудта, «Знание» бүлгэмэй гэшүүдтэ, лекторнуудтэ үгтэhэн байгаа.

Эдэ бүгэдэ парткомой шиидхэбэреэр лаблагдажа, партийна эхин организаци бүхэндэ, энээн тухай харюусаха коммунистнуудта хүргэгдэжэ, дүүргэлтэнь партийна хиналтада абтаhан байха.

Тиихэдэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, ажалшадай эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ, съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, туйлаhан амжалтаяа батадхан арьбадхаха зорилго партийна эхин организацинуудай үмэнэ табигдаба. Нүүрhэнэй абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, түрэл партиингаа түүхэтэ съездые угтаhан байгаа бшуу. Жэшээлхэдэ, 7/8 шахтын горнягууд кварталай түсэбhөө гадуур 2080 тонно, Холбоолжоной нээмэл уурхайнхид 6172 тонно нүүрhэ малтаhан байгаа. Тэрэшэлэн наймадахи табан жэлэй түсэбые улуулэгдэhэн байгаа бшуу. Тиимэhээ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхинhээ ажалайнгаа эршэ алдангүй хүдэлжэ, юhэдэхи табан жэлэй түсэб, даабари болзорhоонь урид дүүргэхын тулада бата бэхи үндэhэ hуури табиха шухала болоно ха юм.

Гадна нүүрhэнэй болон сланцева промышленностиие хүгжөөлгөөр табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлhэнэй түлөө шахтоуправлениин бүлэг хүдэлмэришэдые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ газетэдэ толилогдожо, нүүрhэшэдэй баяр дээрэ баяр асарhан. Шэн габьяата ажалда зориг жуулhан байна. Хамта 23 хүн орден, медальнуудта хүргөө. Октябриин Революциин орденоор П. И. Коноваловой, В. С. Можаров, Ажалай Улаан Тугай орденоор горно комбайнай машинист А. Ф. Баканов, проходчигууд А. Б. Наткин, В. И. Чукмасов болон бусад шагнагдаhан хэй.

Мүнөө үедэ 150-аад агитаторнууд, 10-аад политинформаторнууд съездын шиидхэбэри, Директивэнүүдые шахтернуудта тайлбарилна. Бригада, участок бүхэндэ 5-6 дахин хөөрэлдөөн үнэргэгдөөд байна. Соёлой ордондо, шахтануудай улаан булангуудта хэдэн лекци, элидхэл уншагданхай. Политhуралсалай кружок, политhургуулинуудта 2-3 хэшээл болоод байна.

Илангаяа 7/8 шахтын партийна эхин организацида (секретарь В. В. Бедняков) ойлгууламжын хүдэлмэри hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Шахтын начальник коммунист В. М. Горлов, главна инженер Слюнкин, парторганизациин секретарь өөрөө энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Нүүрhэнэй промышленностиин хүгжэлтэ тухай хөөрэхэ зуураа, эдэнэр шахтоуправлениингаа, шахтынгаа эрхэ байдал дээрэhээ бодото жэшээнүүдые харуулжа, техническэ дэбжэлтын асуудалнуудта хүнүүдэй гол анхарал хандуулна.

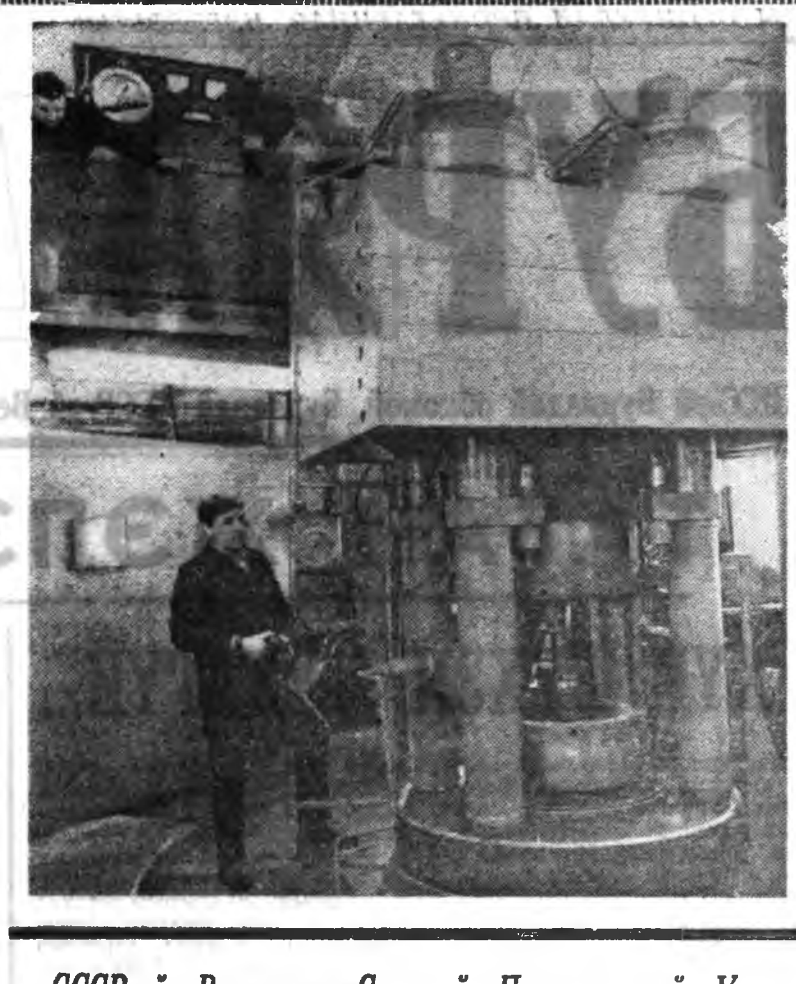
Мүнөө эндэхи шахтанууд нээмэл уурхайтайгаа хамта сүүдхэдөө 2—2,5 мянган тонно нүүрhэ малтана. Шэнэ табан жэлэй hүүл багта сүүдхэдөө 5-6 мянган тонно нүүрhэн малтагдаха зэргэтэй. Тиимын тулада, бүри мүнөөнhөө арга боломжонуудаа элирүүлжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэри үргэдхэхэ хэмжээнүүдые хараалха хэрэгтэй болоно бшуу.

Коммунистнууд-экскаваторшигуудай бригадир П. В. Балалаешников, проходчигуудай бригадир, Социалис Ажалай Герой Г. Д. Тучинов, Б. С. Бальжиев болон бусад өөhэдынгөө нүхэдтэй съездын материалнуудаар хөөрэлдөө үдэр бүхэндэ үнгэргэнэ.

Коммунистнуудай болон ажалшадай суглаанууд боложо, съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, байhан оньhон техника, машина хүсэдөөр ашаглаха, үйлэдбэриин технологи нарижуулан hайжаруулха асуудалнуудта партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, ухаалан зохёогшод ба ухаан нарижуулагшадай анхарал хандуулагдаба.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар Галуута-Нуурай шахтоуправлениин партийна организаци ехэхэн оролдолго гаргана.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

НОВОСИБИРСК. Эндэхи научно-шэнжэлэлгын нэгэ ... туршалгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Физико-ма... наукануудай доктор нүхэр Б. В. Войцеховскиин хүтэлбэр... бирь» гэжэ гидроимпульсна томо пресс бии болгогдобо. ... мүнөө үедэ промышленна предприятинуудта хэрэглэгд... прессүүдые булина. СССР-эй станогуудые бүтээлгын бо... ментальна промышленностиин министерствын предприяти... бирь» гэдэг прессые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ жэлдэ ... лион шахуу түхэригэй гүрэнэй мүнгэ зөөри алмагдаха юм ... ДЭЭРЭ: «Сибирь» гэдэг прессэй түхэл харуулагдана.

ТАСС-ай фото...

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

Обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшан соо «Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин ээлжээтэ пленум болоо. Пленумдэ хабаадагшад «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдhээ уламжалан, лекционно пропагандын идейно-теоретическэ ба научно-методическа хэмжээе дээшэлүүлхэ зорилгонууд тухай» гэhэн элидхэл түрүүшээр шагнабад. «Знание» бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Г. Д. Басаев** энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Хоёрдохи асуудала... ниин харюусалгата с... хэр **М. П. Сергеев** «... гэмэй эхин организац... гэ олошоруулха, тэр... хэлэй талаар бэхиж... элидхээ. Республикы... торнууд эдэ элидхэл... шэн хэлсэhэнэй hүүлэ... дэлмэриингөө дүй ду... далдаа, лекцинүүдэ... тай болгохо хэмжээн... лаа.

С. ...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НЕФТЬ БОЛОН НЕФТИИН ЗҮИЛЭЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ АШАЖА ЯБУУЛДАГ, ТЭРЭЭГЭЭР ХАНГАДАГ ПРЕДПРИЯТИ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ.

Ороной промышленность ба хүдөө ажахые нефтиин зүйлэй продуктнуудаар хангаха хэрэгтэ, мүн транспортна болон нефтьбазануудай ажахынуудые хүгжөөлгөөр табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлhэнэйнь түлөө нимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Ким Алексей Митрофановичые — РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Главнефтеснабай Буряадай АССР-тэ байдаг Эрхүүгэй управлениин түлөөгшэ, Улаан-Үдын нефтебазын директор.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Быстрова Аграфена Перфильевнае — Улаан-Үдын нефтебазын оператор.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Виноградов Леонид Александровичые — Улаан-Үдын нефтебазын автозапровочна станциин механик.

Чебунин Лев Фадеевичые — Улаан-Үдын нефтебазын Тарбагатайн складай оператор.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Федюкова Анна Дмитриевнае Сэлэнгын нефтебазын оператор.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1971 оной апрелиин 28.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ...

СССР-эй ПРИБОР БҮТЭЭЛГЫН, АВТОМАТ ХЭРЭГСЭ... ХҮТЭЛЭЛГЫН СИСТЕМЭНҮҮДЭ И МИНИСТЕРСТВ... ПРИЯТИНУУДАЙ БОЛОН ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮ... ШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГ... ЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕНУУД БА МЕД... ДААР ШАГНАХА ТУХАЙ.

Прибор бүтээлгые хүгжөөхэ талаар табан жэлэй даабарие дүүргэлгэдэ туйлагдаhан амжалтануудай түлөө шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Меньшиков Александр Леонидовичые — Улаан-Үдэ городой «Теплоприбор» заводой токарь.

Сытов Павел Сергеевичые — Улаан-Үдэ городой «Теплоприбор» заводой директор.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Зорина Тамара Михайловнае — Улаан-Үдэ городой «Теплоприбор» заводой шлифовщица.

Ильков Юрий Георгиевичые — Улаан-Үдэ городой «Теплоприбор» заводой ахалагша мастер.

Федоров Роман Исаковичые — Улаан-Үдэ городой «Теплоприбор» заводой слесарь.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ Т... ОРДЕНООР

Нархинов Юрий Е... Улаан-Үдэ городой «Т... заводой электрик.

Тимофеев Иван А... — Улаан-Үдэ городой ... бор» заводой ахалагш...

Черных Федор Ерм... Улаан-Үдэ городой «Т... заводой бригадир.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГА... ТҮЛӨӨ» МЕДАЛ...

Баранникова Дарим... нае — Улаан-Үдэ горо... прибор» заводой токарь.

Шушурихина Анна ... — Улаан-Үдэ город... прибор» заводой маляр.

«АЖАЛДАА ШАЛГА... ТҮЛӨӨ» МЕДАЛ...

Бачинская Екатерина ... ровнае — Улаан-Үдэ го... лоприбор» заводой ...

Перевалов Иван Степа... Улаан-Үдэ городой «Те... заводой токарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Пре... Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГО...**

СССР-эй Верховно Соведэй Пре... Секретарь **М. ГЕО...**

Москва, Кремль.
1971 оной апрелиин 20.

Редакцида харюусана

«АРХИИН ХАРГЫ ХАЛТИРХАЙ»

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы статья манай газетын байгша оной мартын 13-най номерто толилогдоhон байна. Тэрээн соо Захаамнинай аймагай Михайловка нютагай зарим хүнүүдэй архи намнадаг, hогтуугай уршагаар гэмтэ хэрэг үйлэдэдэг, ажал хүдэлмэридөө hаад түбэг ушаруулдаг тухай, мүн зарим албан тушаалтайшье хүнүүд архи уулганhаа боложо хэрүүл наншалдаа татана гэжэ эрид шүүмжэлhэн.

Тэрэ статья тушаа КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь нүхэр С. Бадмаев редакцида иигэжэ харюусаба:

Статья соо дурсагдаhан баримтануудай зүйтэй байhаниинь шалгалтаар баталагдаба.

Михайловка нютагай ажаhуугшадай хамтын суглаан дээрэ тэрэ статья зүбшэн хэлсэгдээ. Суглаан дээрэ аймагай прокурор, милициин начальник хабаадалсаба. Нютаг дотороо архиин hогтуугаар жаяг заршамаа алдадаг, ажал хүдэлмэридэ hаад тодхор ушаруулдаг, хэрүүл наншалдаа үүсхэдэг ябадал тушаа колхозой түрүүлэгшэ Н. Б. Ринчинов бодото баримтануудтайгаар хөөрэжэ үгөө.

Аман байнал гэжэ архи уугаад, эшэхэ нюургүй, гайхаха hэшхэлгүй ябадаг хүнүүдые суглаанда хабаадагшад шангаар шүүмжэлээ. Хойшодоо тиимэ бузар ябадал гаргабалнь, тэдээндэ хатуу хэмжээн абтаха гэжэ уридшалан hануулhан байха юм.

Михайловкын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ байhан Г. Ц. Ардуев тушаалhаа гаргагдаа. Колхозой партком, правлени хадаа арад зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаhан байна. Соёлой шэнэ байшангай барилгые hаяар дууhажа, ашаглалгада оруулхаар бэлдэжэ байна. Клубые даагшын тушаалда бэлэдхэл hайнтай хүниие оложо табихаар аймгүйсэдкомой соёлой таhаг хэмжээ абанхай.

Михайловкын дунда hургуулиин багшанар тосхоной нгоо ажалшадай дунда соёлой, сурталай болон политическэ хүдэлмэри ябуулна. Клубта, улаан булангуудта наада, концерт эмхидхэхэ ажалда туhалалсана.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА—АВИАЦИ

Хүдөө ажахыда авиаци хэрэглэлгээр манай орон дэлхэй дээрэ эгээл түрүүшын hуури эзэлдэг. 1970 ондо 83 миллион гектар газарта самолёдоор хорон сасагдажа, буртаг үбhэн, таршаа хорхойнууд үгы болгогдоо hэн.

Ургамалые хорхой шумуулhаа, элдэб үбшэнhөө хамгаалха бүхы хүдэлмэриин 40 процентнь, гербицид хоро сасалгын 65 процентнь самолёдоор хэгдэнэ. Тэрэнhээ гадна, хлопогые машинаар хуряахын урда тээ набша намаань унагааха хүдэлмэри бүхыдөө агаараар хэгдэдэг болонхой.

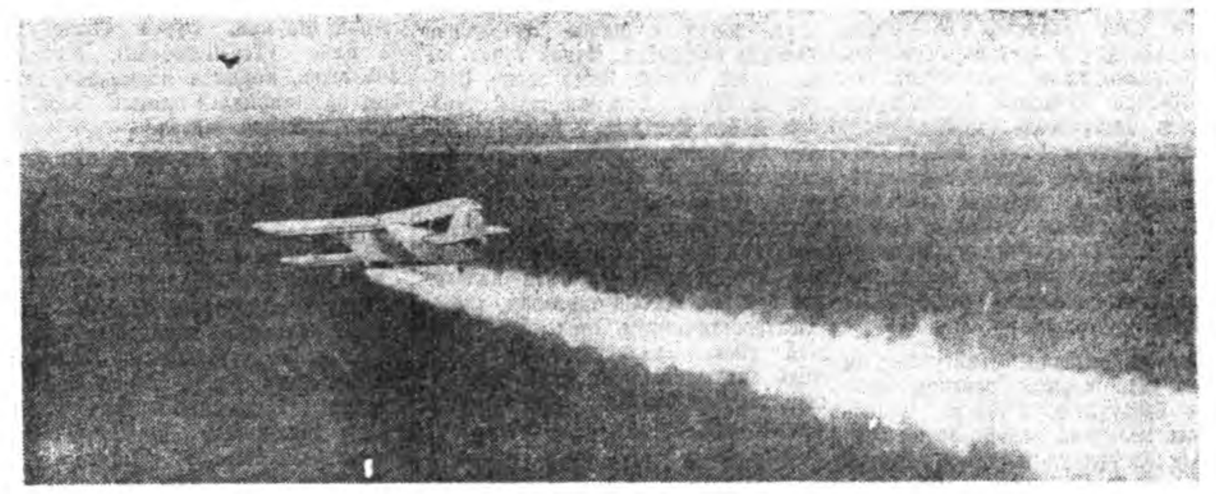
Самолёдууд болон вертолёдоор хэгдэдэг ажалай ашань ехэ. Юуб гэхэдэ, газар дээрэ машина, техникэ хэрэглэhэндэ орходоо, ажалайнь гаргаша тон бага юм. Жэшээнь, «АН-2» самолёт нэгэ үдэр соо 35—40 тонно минеральна үтэгжүүлгэ 200—250 гектарта сасадаг.

Совет орон доторнай научно-шэнжэлэлгын тусхай институт ажалладаг. Россин Федерациин урда зүгтэ Краснодар городто байдаг институт шэнэ аргануудые хүдөө ажахыда нэбтэрүүлнэ. Эндэхи эрдэмтэд намартаа шэнисэ таридаг полидо шэнгэн азотно үтэгжүүлгэ оруулдаг болоо. Тэрэнэй ашаар тарянай ургаса гектар бүриин 3-4 центнерээр дээшэлнэ.

Хүдөө ажахыда авиаци бүри ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. 1975 ондо бүхы ороноймнай тариалангай хахад хубидань буртаг үбhэн үгы хэгдэдэг, мүн үтэгжүүлгэ сасагдадаг, ондоошье ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг болохо юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Уhан дээгүүр вертолёт ниидэжэ, загаhадта тэжээл тараажа байна. 2. «Ан-2» самолёт тариаланда үтэгжүүлгэ оруулна.

АПН-эй фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй хүдөө ажахын түрүүшүүлые СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнаха тухай

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине хүгжөөлгэдэ, мүн наймадахи табан жэлэй турша соо гүрэндэ газар тариалангай ба мал ажалай продукци худалдаха түсэб дүүргэлгэдэ амжалтатай байhанайнь түлөө нимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Очиров Бато Долгоровичые — КПСС-эй Захааминай райкомой таhагые даагша.

Очиров Даша Доржиевичые — Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой парткомой секретарь.

Очирова Долгоржап Жалсановнае — Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Павлов Севостьян Илларионовичые — Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой парткомой секретарь.

Павлова Анисья Алексеевнае — Загарайн аймагай «Гигант» колхозой гахайшан.

Павлова Матрена Иннокентьевнае — Хэжэнгын аймагай Чисааньын совхозой hаалишан.

Паданкин Петр Михайловичые — Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын тракторист.

Пахеев Алексей Васильевичые — Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой директор.

Первушин Владимир Фёдоровичые — Зэдын аймагай «Мир» колхозой бригадир.

Перелыгин Климентий Фокеевичые — Бэшүүрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй отделениин шофер.

Пестерев Иван Прокопьевичые — Улаан-Үдын аймагай «Советская Россия» колхозой зүгышэн.

Петров Георгий Петровичые — Яруунын аймагай Нарhатын совхозой механик.

Плюснин Александр Филипповичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой парткомой секретарь.

Плюснин Демид Ефимовичые — Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ.

Плюснин Дмитрий Григорьевичые — Зэдын аймагай «Заречный» совхозой бригадир.

Позднякова Варвара Егоровнае — Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой hаалишан.

Попов Николай Галактионовичые — Кабанскын аймагай Байгалай совхозой парткомой секретарь.

Попова Акулина Ерофеевнае — Улаан-Үдэ хотын Заудинска мелькомбинадай хүдэлмэришэн.

Прокосов Геннадий Игнатьевичые — Зэдын аймагай хүдөө ажахын управлениин главна зоотехник.

Протасов Петр Ионовичые — Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой отделениие эрхилэгшэ.

Пуховский Василий Михайловичые — Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой главна инженер.

Ринчинов Владимир Гимниндармаевичые — Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын бригадир.

Ринчинов Дымбрыл Цыреновичые — Яруунын аймагай «Дружба» колхозой механизатор.

Родионов Григорий Ефимовичые — Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой тракторист.

Родионова Александра Филипповнае — Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Рыбдылов Балдандоржо Базаровичые — Түнхэнэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Рыкова Мария Тимофеевнае — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой hаалишан.

Сангадиев Гончикбал Сандитовичые — Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой парткомой секретарь.

Санковец Михаил Григорьевичые — Сэлэнгын аймагай Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын-механическа заводой директор.

Сахарова Анна Григорьевнае — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой бригадир.

Сафоков Алексей Петровичые — Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой хонишон.

Симухин Матвей Георгиевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай Шэнэ-Заганай сельскэ Соведэй гүйсэлкомой түрүүлэгшэ.

Смолин Дмитрий Дмитриевичые — Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой тракторист.

Сороковиков Николай Иннокентьевичые — Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой механизатор.

Спиридонов Мартемьян Александровичые — Зэдын аймагай хүдөө ажахын управлениин начальник.

Степанова Домна Петровнае — Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой hаалишан.

Степанова Мария Сергеевнае — Бэшүүрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой таhагые даагша.

Суетин Вениамин Яковлевичые — Буряадай хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша.

Суетин Михаил Фёдоровичые — Хяагтын аймагай Бүрдэнэй совхозой мал адуулагша.

Суслова Агафья Игнатьевнае — Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхозой hаалишан.

Сыренова Бальжин-Нима Бадрановнае — Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой хонишон.

Тапхаева Дулма Базаровнае — Түнхэнэй аймагай Түнхэнэй совхозой хүдэлмэришэн.

Тимофеев Иван Милентьевичые — Бэшүүрэй аймагай Хёлгын совхозой хонишон.

Ткачев Сергей Фомичые — Бэшүүрэй колхоз хоорондын организациин барилгын бригадир.

Трапезников Михаил Дмитриевичые — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой жолоошон.

Трофимов Илья Иннокентьевичые — Хориин аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Тугаринова Варвара Борисовнае — Сэлэнгын аймагай «Облепиховый» совхозой звеное даагша.

Тугулдуров Дондок Цыбиковичые — Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой тракторист.

Тугутов Найдан Базаржаповичые — Зэдын аймагай Оёорой совхозой бригадир.

Туезов Георгий Иннокентьевичые — Яруунын аймагай «Юбилейный» совхозой тракторист.

Тулонов Доржо Базаржаповичые — Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир.

Тумуреев Сергей Васильевичые — Кабанскын аймагай Шергинэй совхозой парткомой секретарь.

Угрюмов Иннокентий Лукичые — Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой мал адуулагша.

Унжуев Жамса Тулаевичые — Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой мал адуулагша.

Усольцева Александра Александровнае — Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой hаалишан.

Устинов Сергей Вахрамовичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Фатыков Ислам Файзутдиновичые — Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой тракторист.

Филонова Серафима Васильевнае — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой бригадир.

Фомин Александр Александровичые — Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой главна инженер.

Кабаргина Дарья Даниловнае — Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Хайдапов Петр Цырендашиевичые — Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Ханов Фазыл Ахметовичые — Загарайн аймагай Тайлсын совхозой гахайшан.

Хороших Николай Николаевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай хүдөө ажахын управлениин начальник.

Хохлов Николай Васильевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой мал адуулагша.

Цоктоев Лхамажап ... чые — Сэлэнгын аймаг... дай депутадуудай Сове... комой түрүүлэгшэ байh...

Цыбиков Даба Гар... Яруунын аймагай Нарh... зой ахалагша хонишон.

Цыденова Цыпилма ... нае — Хэжэнгын аймаг... Октября» совхозой ахала... шон.

Цыдендоржиев Арте... вичые — Загарайн айма... рэгэй совхозой партком... тарь.

Цидендоржиева Хан... евнае — Загарайн айма... Марксын нэрэмжэтэ ко... нишон.

Цыденжапова Дарима ... нае — Яруунын аймаг... колхозой hаалишан.

Цыденжапова Нина ... нае — Сэлэнгын аймаг... совхозой hаалишан.

Цыдыпов Содном Д... вичые — Зэдын аймаг... Банзаровай нэрэмжэтэ ... бригадир.

Цыдыпылова Балмасу... ковнае — Хяагтын айм... журовай нэрэмжэтэ кол... адуулагша.

Цырендоржиева Дулм... ловнае — Сэлэнгын айм... Марксын нэрэмжэтэ кол... лишан.

Цыренжапов Цыреми... баевичые — Хяагтын ай... тайн совхозой ахалагша ...

Цыренов Михаил Ж... чые — Захааминай айма... голой совхозой мал адуу...

Цыренова Чойжит Гом... Зэдын аймагай «Заречн... хозой ахалагша хонишон.

Черненко Николай ... чые — Улаан-Үдын айма... гын сельсоведэй түрүүл...

Чирков Николай Алек... чые — Баргажанай айма... лиин совхозой тракторист.

Чирков Николай Пет... Яруунын аймагай «Дру... хозой механизатор.

Шадрин Иннокентий ... тьевичые — Кабанскын ... Твороговско сельсоведэ... лэгшэ.

Шагдурова Мария ... нае — Захааминай аймаг... хайн совхозой мал адуул...

Шелковников Николай ... вичые — КПСС-эй Приб... райкомой нэгэдэхи секре...

Шестаков Михаил С... чые — Кабанскын аймаг... рой совхозой тракторист.

Шиханов Вениамин И... евичые — Прибайкалиин ... «Заветы Ильича» колхоз... фелевод.

Шишмарев Сергей ... чые — Зэдын аймагай ... сельсоведэй түрүүлэгшэ.

Шурыгина Акулина ... нае — Улаан-Үдын «Иск... хозой hаалишан.

(Үргэлжэлэлынь хожом ...

СОВЕТ ГРУЗИИН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

(Эхниинь 1-дэхи нюурта).

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу...найн тулалдаан соогуур шал...ай. Тиин, энэмнай хамаг тур...уудые дабажа гараз. ...роградта зэбсэгтэ восстаниин ...тухай мэдээсэлые Грузиин ...оорицэн анги, ажалшад ехэ ...айгаар угтаһан юм. Гэхэ зуура ...меньшэвигүүд, армян дашна...азербайджан муссаватистнууд ...империалистнуудаар дэм... Закавказиие Совет Рос...саг зуура таһалжа шадаһан ... Гурбан жэлэй турша соо тү...немец-турок, хожомынь анг...американ интервентнүүд ...гүүдтэй үгэсэн нэгэдэжэ, ... Совет засаг тогтоолгохогүй, ...империализмын колони бол...һэдээ һэн. Эдэ бүхы үе Грузиин ажалшад большевигүү...партийна организацинуудай хү...доро ябажа, интервентнүүд...найэй меньшевик дахуулнууд...гүүсэн тэмсэһэн юм.

...1 оной февральда Грузиин ...ат арад зондо харша мень...ёһо гуримда эсэргүү восстани ...эй. Меньшевигүүд Антантын ...алистнуудһаа зэбсэгтэ туһа...гуйжа захалһан байгаа. Гру...ревком буһалгаашадай үмэнэ...Ленинэй правительствада ханда...йна. «Пролетариадай агуухэ ...ициин, мүн материальна асари ...арга боломжонуудтай орон тэн...өөшэ тэмсэлдэ бидэниие ган...мнай орхихогүй, шэнээр мүн... Социалис Совет Республика...ба хүргэхэл байха гэжэ найда... этигэнэйбди!» («Грузида Со...засагай илахын түлөө тэмсэл. ...ентнүүд ба материалнууд». ...и, 1958, хуудаһан 659) гэ...э түүхэтэ документ дотор хэ...лээ. Улаан Арми буһалгаалан ...оодто туһалхаяа ерэһэн юм. ...иин 25-да эртэ урдын түүхэ...һайхан танай ниислэл сүлөө...и. Грузида Совет засаг мандаа

...И. Ленин шэнэ, социалис Гру...түлөө тэмсэлдэнь Грузиин ком...нуудта саг үргэлжэ туһалдаг ... Грузиин ажахын ба соёлой ...иалтын тодорхой асуудалнуу...лажэлэп мэдэхэ гэжэ оролдо...байһыень гэршэлһэн Ленинэй ...оото үгэнүүд, бэшэгүүд, теле...нуудые танадта һайн мэдээжэ ёһотой.

...иной захяа заабаринуудые хү...и болгон, Россин Федерациин, ...республиканууд ахаа дүү ...туһаламжада түшэглэн, Совет ...ин ажалшад социализмын үн...ури амжалтатайгаар табиһан ... Тус республика түрүүшын та...лнүүдэй турша соо олон заво..., фабриканиуудые бариһан, ...уд болон совхозуудые, биб..., һургуули, вузиуудые эмхид... юм. Социально-экономическа ...э хубилалтанууд хэгдэһэн, соё...убисхал бэелүүлэгдэһэн байна. ...а социализмын илалта бодото ...бэелүүлэгдэээ бэлэй.

...е, энэ зал соо, манай партиин ...ленинскэ бүлэгэй түлөөлэг...-хүдэлмэришэн ангиин засагай ... тэмсэгшэд, Грузиин газар дээ...циализм байгуулһан хүнүүд .... Революциин, түрүүшын та...элнүүдэй ветерануудые үнэн ...эһөө халуунаар амаршалхые...эдэнэй элүүр энхэ ябахыень, ...наһа, удаан жаргал эдлэхыень ...ыемни зүбшөөгыт..

...э байгуулалтын хаба шадал, ма...оронойн бүхы арадуудые нэгэдүү...лгсаһан совет патриотизм Эсэ...ноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ...э жэлнүүдтэ асари ехэ хүсэн ...бадараа. Энэ түүхэтэ тулал...дотор Грузишье Советскэ Сою...бхы арадуудтай ээм ээмээ нии...ябажа тулалдаһан байна. ...ин 1942 оной зун айхабтар ехэ ...хохидолдо оробошье, Кавка...ладануудай хормой худар добто...оо бэлэй. Дайн байлдаан рес...кын хилэнүүдтэ, танай гэр бай...үүдэндэ туласа шахуу хүрэжэ ...байгаа. Грузиин ажалшад ха...зын хэсүү бэрхэтэй оршон бай... хамгаалхы бэхилэлгэнүүдые ...баиһан. Эдэнэр зунай аайма...нда, намарай хура бороодо, үбэ...нуйтэн шуурган соо ябажа, һю...рэгсэлнүүдые, эдеэ хоол ба эл...ойлнүүдые фронтдо абаашадаг

...узиин сэрэгшэдэй шэн зориг...өр хабаадаһан совет сэрэгүүдэй ...р габьята оролдолгоор дайсан ... сохигдожо, гэдэргээ намнагдаа .... Грузин сэрэгшэд олон үндэһэ ...ниһаа бүридэһэн бүхы Совет ...тай хамта Кавказай бооріһоо ...и хүрэтэрхи илалтын замаар ...ылсаа. Үнинэй хүлеэгдэһэн сая ..., рейхстаг дээрэ Улаан туг — ...ын туг намилзаа бэлэй. Тэрэ...рядовой Егоров, танай нютагай ...— сержант Кантария, ахалагша ...ант Самсонов хиидхээ һэн. ...тугай эшые эдээнтэй хамта олон ...он солдадууд барилсаа, илалта ...ан хүнүүдшье, мүн тэрэнэй тү...ини наһаяа үгэһэн хүнүүдшье ...са гэжэ хэлэхэдэ болохо.

...иг түгэс совет полководецуу...негэнтэй —18-дахи армиин ко...алагша генерал-полковник К. Н. ...идзетэй хамта ябажа дайлал...бэйб. Фронт дээрэ хүнүүдэй ...зан бэлэхэнээр харагдадаг, ...юун байһанаа дары мэдэлсэдэг ...Константин Леселидзые грузин ...эрхим шэнжэ шанарые бэедээ ...эн хүн гэжэ мэдээ бэлэйб. ...лдаа согтой хүхюун, шэн зориг...айсадта шэрүүнээр хандадаг, ...ртаа юугээшье гамнадаггүй, ...сэхэ, хэлэһэндээ хүрэдэг, хүр...лтай, халуун зүрхэтэй хүн һэн. ...лэтэ нүхэдүүд! Немец-фашис ...раршадта эсэргүү байлдаануу...сэрэгүүдые шадамар бэрхээр ...ирлэһэнэйнь. тиихэдээ эрэл-хэг зориг, баатаршалга гаргаһанайнь түлөө генерал-полковник Леселидзедэ үсэгэлдэр Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо гэжэ танда ехэ баяртайгаар мэдээсэнэб.

Константин Николаевич Леселидзе гансааранше тиимэ байгаагүй. Грузин арадай олон арбаад мянган шэн зоригто хүбүүд габьла гаргажа, өөһэдыгөө суурхуулһан юм. Тэдэнэй дундаһаа 137-ниинь Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, 240 гара мянганиинь орденууд болон медальнуудаар шагнагданхай.

Гэхэтэй хамта тыл дотор хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай баатаршалга дайшалхы баатаршалгые арьбадхалсадаг байһан юм. Грузи фронтдо самолёдуудые, автомат буунуудые, сэрэгэй бусад хэрэгсэлнүүдые, һомо, хубсаһа хунар ба эдеэ хоол үгэдэг байгаа. Грузиин больницанууд ба амаралтын газарнууд госпитальнууд болгогдоод, хэдэн зуугаад мянган шархатагшадые эдэгээжэ, фронтдонь дахин бусаадаг байһан. Ондоо республиканууднаа нүүжэ ерэхэ баатай бологшодые грузин арад үнэн зүрхэнэй анхарал оролдолгоор хүреэлдэг һэн. Тиин арадуудай ленинскэ хани барисаан олон үндэһэ яһатанһаа бүридэгшэ Совет гүрэнэй хүсэ шадалай, илагдашагүйн бата үндэһэ һуури болоһоноо үшөө дахин харуулаа бэлэй.

Хэдэхэн үдэрэй урда тээ бүхы оромнай Агуухэ илалтын 26 жэлэй ойе һайндэрлөө. Грузиин газар дайда дээрэ мүн лэ ехэ һайндэр болоо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ветерануудые—энэ баярай суглаанда хабаадагшадые, мүн радиоприёмнигуудаараа, телевизорнүүдээрээ мүнөө хаража һуугшадые амаршалхыемни зүбшөөгыт, нүхэдүүд.' Хүндэтэ дайшалхы ханинар, таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб! Дайшалхы габьягаараа, шэн зоригто ажалаараа манай илалта хангаһан бүхы хүнүүдые амаршалан, баяр хүргэнэб.

Грузи зургаан зуу мянга гаран сэрэгшэдые фронтдо эльгээһэн юм. Тэдэнэй гурбанай нэгэн бүхэниинь Совет Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдал хамгаалан, байлдаанай газарта унаһан байгаа. Байлдаанда унаһан эсэгэнэр, амараг нүхэд ба хүбүүдээ шаналан ёһололгын тэмдэг болгон хара хубсаһа үмдэһэн эхэнэрнүүдые мүнөөшье Грузиин городууд, тосхонуудта үшөөл хаража болохо байха. Иимэ ёһололынь бидэндэ нангин һанагдадаг. Дайнай галта харгыһаа бусаагүй хүнүүдтэ хэтэ мүнхын дурасхаал, хэтэ мүнхын алдар соло!

Совет арад фашизмые һамна сохёод, амгалан ажалаа эрхилжэ захалаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо үнгэрһэн хори гаран жэлэй турша соо манай орон асари ехэ алхам хэһэн, түүхэтэ шэнэ шатада, коммунизм байгуулгын шатада ороһон байна. Танай республика доторшье угаа ехэ хубилалтанууд болоо. Иимэ хубилалтанудай болоһые хото городуудай шэнэ түхэл шарай, шэнэ заводууд, электростанцинууд ба институдууд, үрэжэл түгэс газарай шэнэ талмайнууд гэршэлнэ. Энээн тухайда ажалша хүнүүдэй—хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин шэнэ түхэл шэнжэнь мүн лэ гэршэлнэ.

Грузиин мүнөөнэй хүдэлмэришэн ангинь—мэргэжэл түгэс миллион шахуу хүнүүд. Эдэнэй хахадһаа олониинь дунда эрдэмтэй болонхой. Эдэнэр мүнөөнэй предприятинуудта хүдэлмэрилнэ, орёо нарин механизмуудые, тон шухала түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргана.

Бүри һаяшаг лэ, ажалша хүниие ехээр магтаха гэхэдээ, нигэжэ хэлэдэг байһан: «Мастер—алтан гартай хүн даа». Манай оронойн мүнөө сагай түрүү хүдэлмэришэн алтан гартай байхаһаа гадна, мүн олон янзын эрдэм мэргэжэлтэй, ехэ юумэ мэдэдэг, ажалаа социалис ёһоор эмхидхэхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, партиин экономическа политика бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадажа, ехэ дүй дүршэлтэй болоһон хүн. Иимэ хүдэлмэришэн ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, экономико хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ асуудалнуудые шиидхэхэ хаба шадабаритай. Иимэ хүдэлмэришэн научно-техническэ революциин асари ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бэеэрээ хабаадалсана. Грузиин хүдэлмэришэд—мүнөө сагай совет хүдэлмэришэн ангиин эрхим отрядуудай нэгэн болоно. Эдээн тухаймнай XXIV съезд дээрээ омогорхолтойгоор дурдаа һэмди.

Республикын колхозно таряашад мүн лэ хүдэлмэришэдһөө гээгдэнэгүй. Эдэмнай баһал шэнэ, совет үеын хүнүүд бшуу. Грузиин таряашадай ажалша бүхэригынь үнинэй мэдээжэ юм. Мүнөө тэрэнь коллективэй хүсөөр, хүдөө ажахын эллэб машина ба зэмсэгүүдэй хүсөөр арьбадхагдана. Эдэнэр агротехникын шэнэ онол арганудые шудаланхай. Эдэнэй гараар лэ Грузи һалбаран сэсэглэжэ байгаа, үрэжэл түгэс саад болонхой.

Грузиин арадай шэнэ интеллигенцишье зохёохы ажалай угаа ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэдэмнай мүнөө үедэ минил үсөөн тоото, шэлэгдэмэл хүнүүд бэшэ болонхой. Тэдэмнай мүнөө хэдэн арбаад мянган багшанар ба врачнууд, инженернүүд ба агрономууд, эрдэмтэд ба үйлэдбэриие эмхидхэгшэд болоһон байнал. Хүдэлмэришэдтэй хамта, таряашадтай хамта грузин интеллигенци шэнэ ажабайдал байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана, арадайнгаа аша туһада эрдэм мэргэжэлээ, оюун бэлигээ бүхыдэнь зорюулна.

Нүхэдүүд! Түбэгтэйхэн байдалда ороод байнаб гэжэ хэлэхэ ёһотойб. Олон мянган эрхим һайн металлургнууд ба машина бүтээгшэд, горнягууд ба механизаторнууд, виноград ба сай ургуулагшад, колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба предприятинуудай директорнүүд, инженернүүд ба эрдэмтэд, уран зохёолшод ба уран зураашад республика доторнай үүсхэлтэйгээр ажаллажа байдаг. Тэдэ гайхамшаг хүнүүдэй нэрэ нэрлэхэ дурамни ехэ хүрэнэ. Теэд тиигэжэ нэрлэхэ болоо һаа энэ заседаниинхиһаа ехэ саг гараха байнал. Тиимэһээ Грузиин, ажалшадай дээжэнь бологшо — ажал хэрэгэйнгээ бодото эдэ мастернуудые бултыень хамтаараа амаршалаябди. Оронимнай алдаршуулһан суута нэрэнүүдэй тоодо тэдэнэй нэрэ оролсоно. Тэдээнэйнгээ алдар соло дуудаял, бүгэдэ арадай нэрэһээ тэдээндээ баяр баясхалан хүргээл!

Грузиин хүдэлмэришэд ба таряашадай, грузин интеллигенциин эсэшэ сусашагүй ажалай ашаар Грузиин арадай ажахы, тэрэнэй соёл культура бүхы Советскэ Союзай экономическа ба соёлой хүгжэлтэ дотор шухала һуури эзэлдэг.

Тбилисиин, Кутаисиин, Сухумиин, Батумиин, Руставиин, Чиатурын, Цхинвалиин ба республикын бусадшье олон городой тамгатай промышленна элдэб эд зүйл зай забһаргүйгөөр оронойнмнай бүхы заха хизаарнуудта абаашагдадаг. Виноград ба цитрусовэ ургамал, тамхи ба сай, тунгово тоһо ба эрхим һайн архи үйлэдбэрилхэ талаар Грузи Союз дотороо түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлжэ байдаг.

Грузиин эрдэмтэд совет эрдэм наука хүгжөөлгэдэ шухала үүргэ дүүргэдэг. Математическа, филологическа ба научна бусад һургуулинууд эндэмнай байгуулагдажа, Эсэгэ оронноймнай эрдэм наукын омогорхохо һалбаринь болоһон байна. Эрхим һайн түхеэрэлгэтэй институдуудһаа гадна, бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ эрдэмтэд Грузидамнай бии болонхой. Тэдэнэр бусад республиканудай эрдэмтэдтэй хамта ажаллажа, оронойнгоо научнотехническэ дэбжэлтэдэ угаа ехэ хуби нэмэрээ оруулна.

Совет соёл культурын хүсэн түгэлдэр, аша үрэтэ һалбаринуудай нэгэн бологшо Грузиин искусствые Советскэ Союзай арад зон үндэрөөр сэгнэжэ, дурлан һайшаадаг. Грузин хүгжэм, поэзи, театр, кино совет хүнүүдэй сэдьхэлые шэмэглэжэ, һайн һайхан, һаруул тунгалаг байдалда уряалдаг, жаргалта һайхан ажабайдалда һаад хэгшэ бүхы юумэнтэй тэмсэл хэхыень тэдэниие зоригжуулдаг.

Сэдьхэлэй шэмэг, тэрэнэй баялиг байгуулха гээшэмнай орёошье, нарин нягташье хэрэг юм. Партимнай XXIV съезд дээрээ литература ба искусствын хүгжэлтэдэ анхаралаа горитойгоор табиһан, совет олонациональна культура хүгжөөн дэбжээхэ, шэнэ арга боломжо нээжэ үгэбэ. «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэһэн Шота Руставелиин зохёол шэнги—тиимэ һайхан зохёол бэлээр бэшэгдэдэггүй, тиимэһээ, мянга, зуун жэлэй турша соо мүнхэ оршодог гэжэ бидэнэр бүгэдөөрөө мэдэнэбди. Гэбэшье хүнэй сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэжэ, гансашье, мүнөөнэй зониие, бидэниие бэшэ, мүн хойшодоошье ажаһууха зониие зоригжуулмаар—тиимэ гүн гүнзэгы удхатай зохёолнууд олоор бэшэгдэжэ байһай гэжэ һанагдана. Далаад оной совет хүнүүд өөһэдынгөө агуухэ үе тухай, агуухэ ажал хэрэг тухайгаа тон үнэтэй һайхан зохёол бидэнэртэ орхиһон байна гэжэ олон жэлнүүдэй үнгэрһэн хойно хойто үетэн хэлсэжэ ябаһай гэжэ һанагдана!

Нүхэдүүд! Грузиин һалбаранги социалис республика боложо мандаһаниинь грузин хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин габьяа, абхаз, аджар, осетиин зоной габьяа, танай республикада ажаһуудаг бүхы үндэһэ яһатанай, ажалшадай габьяа мүн. Энээнэй түлөө Грузиин коммунис парти, тэрэнэй Центральна Комитет аша габьяатай юм. Грузиин Компартиин Центральна Комитет партийна организацинуудай үүсхэл оролдолгые нэгэдүүлэн, манай орон соо коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй хамтын шэглэл худар залажа байдаг. Грузиин Компартиин 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, республикын партийна хүтэлбэрилэгшэдые, партийна эдэбхитэдые, бүхы коммунистнуудые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, социалис Грузиин аша туһада, манай социалис гүрэнэй аша туһада бүри ехэ амжалта түйлахые хүсэхыемни зүбшөөгыт, хүндэтэ нүхэдүүд.

Грузиин Компартиин ба ажалшадай габьяа тэмдэглэхэ зуураа, бүхы совет коммунистнуудай, оронойн бүхы ажалшадай түйлалтанууд тухай баһа хэлэлсэнэ гээшэбди. Гансашье Грузиин дээдэ һургуулинуудта бэшэ, мүн Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Горькиин, Бакугай, Ереванай болон ондоошье олон городой дээдэ һургуулинуудта һуража гараһан мэргэжэлтэд мүнөө үедэ Грузида ажаллажа байдаг. Советскэ Союзай бүхы арадуудай соёл искусствын баялигһаа мүнөөнэй Грузи элбэгээр хүртэлсэжэ байдаг. Грузиин мүнөөнэй түхэл шарайнь—ажахын, научно-техническэ, культурна таһаршагүй холбоо барисаанай үрэ дүн болоно. Тэрэ холбоо барисаань Эхэ оронноймнай аха дүү бусад республиканудтай, арадуудтай Грузиие нягтаар холбоно.

Бүгэдөөрөө — хүн бүхэнэй түлөө ажаллаха, хүн бүхэн—бүгэдын түлөө ажаллаха гээшэ социалис бодото байдалнай болоно. ССР Союзай арадуудай хани барисаанай манай партиин ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай эли бодо аша үрэнь тиимэ байнал. Эгээл тиимэһээ республика бүхэнэй ойн баяр бүхы совет хүнүүдэй һайндэр болоно, нүхэдүүд! Эгээл тиимэһээ Союзай бүхы республиканудай олон айлшад энэ зал соо һуужа байнад. Социализмын агуухэ түйлалтанудай нэгэн—совет арадуудай хани барисаае таһалжа шадаха тиимэ хүсэн юртэмсэ дэлхэй дээрэ үгы юм.

Совет Социалис Республиканудай Союзай тогтоһон үдэрһөө хойшо 50 жэлэй ой ерэхэ жэлэй һүүл багта гүйсэхэнь. Ниитынгээ ажабайдалай бүхы һалбаринуудта тон ехэ илалта түйлаһан, түгэлдэр эршэ хүсэтэйгөөр, өөрынгөө хүсэ шадалда, коммунизмын агуухэ хэрэгэй илалтада батаар этигэнгеэр Союзнай тэрэ ойгоо угтахаяа байна. Коммунизм байгуулхын тула Союзнай байгуулагдаһаншье, тэрэниие байгуулһан арадууд коммунизмын түлөө тэмсэжэшье, ажаллажашье байна. Арадуудай совет бүлэ 50 жэлэйнгээ ойе бүри эбтэй эмхитэйгээр, түрэл Коммунис партияа тойрон бүри нягтаар жагсангяар угтаха байхал.

Нүхэдүүд! Танай ойн баяр түсгаар оршон байдалда — Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын үүсхэһэн олониитын эдэбхиин ба ажалай дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэгдэжэ байна. Бүхы шэглэлээр, совет обществын ажабайдалай бүхы һалбаринуудаар партийна политикые съездмнай тодорхойлбо. Съездын шиидхэбэринүүд, тэрэнэй тобшолонууд парти ба оронноймнай политическэ ажабайдалай түб голдонь мүнөөүедэ байна ха юм. Ойн баяр тухай В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэ, тэрэнэй үгэһэн зүбшэл һанажа, мүнөөдэрэй ойн баярта хамаагүйшьеһаа, зүгөөр, бултанда шухала удха шанартай зарим асуудалнууд дээрэ тогтожо үзээл.

Үй түмэн коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд бологшо съездын материалнуудые мүнөө үедэ шудалжа, съездын табиһан зорилгонууд тухай бодожо, тэдэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга замуудаа зүбшэн хэлсэжэ байнад. Партимнай бүхыдөө, партийна организацинууд бултадаа, дээрэһээ эхилээд доро хүрэтэрөө, ажалшадай коллективүүд бултадаа съездын шиидхэбэринүүдые һайшаана. Бүгэдэ арадай энэ һайшаалгые үнэтэй дээрэ тоолоод, партиин Центральна Комитет съездын заабаринуудые бэелүүлгэдэ партийна организацинуудай, коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй тодорхойгоор, бүтэмжэтэйгөөр хандаха хэрэгтэнь түсгаар удха шанар олгоно.

СССР-эй Госпланай, Эрдэм ба техникын талаар гүрэнэй комитедэй, союзна министерствэнүүд ба зургаануудай, Наукануудай академиин, профсоюзуудай ба комсомолой талаһаа тодорхой хараа түсэб, илангаяа бодото һайн ажал хэрэг партимнай хүлеэжэ байна. Мүн тэрэшэлэн республиканудай партийна, совет ба ажахын зургаануудһаа, областьнууд ба хизаарнуудһаа заводууд ба колхозуудһаа, ажалшадай коллектив бүхэнһөө баһал тиимэ ажал партимнай хүлеэжэ байна. Хэрбээ юумэ бүхэниие һайса обёоржо, анхаралдаа абажа, тооложо үзөө һаа, эгээн бишыхан партийна организацидашье ехэ юумэ хэжэ, шэнэ, олон арга боломжо элирүүлжэ болохо юм.

Теэд тобшоор хэлэхэдэ, съездын шиидхэбэринүүдые һайшаалгаһаа, тэрэнэй хараа шугамые тайлбарилгаһаа бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ дамжан оротороо сагаа гээжэ болохогүй байнал, нүхэдүүд. Кадрнуудта, бүхы партида, бүхы ажалшадта съездын олгоһон эршэ зориг һуларха ёһогүй. XXIV съездын үүсхэһэн айхабтар ехэ эршэ хүсэнэй долгин дээрэ—удаарангүй, түргэнөөр бодото ажал хэрэгэй урадхал худар, үдэр бүриин ажалай эршэ худар шадамар бэрхээр хамсыгаа шаман орохын тула тэрэ эршэ зоригые хүсэдөөр ашаглаха шухала. Коммунизм тээшэ дам саашаа дамжаха түсэбэймнай дүүргэлтэ үдэр бүриин тэрэ ажалһаа дулдыдаха байна ха юм. Харгыень съездын заажа үгэһэн хяра үндэр дээрэ гарахын тулада, совет арадай бүри һайнаар ажаһуухын тулада бидэнэр бултадаа улам һайнаар ажаллажа һураха ёһотойбди. Ниитын хүгжэлтын жама ёһон, коммунизм тээшэ дабшалгын жама ёһон тиимэ байнал.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабари болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн бүхы орон соомнай мүнөө дэлгэрэнхэй. Тэрэ мүрысөөе Москвагай ба Ленинградай ажалшад үүсхэһэн байна. Грузиин республикын ажалшадайшье уялганууд «Правдада» һаяар толилогдохо бэзэ гээд найданаб. Тэдэ уялгануудыень совет хүнүүд бүгэдөөрөө сэдьхэлээ ханангяар уншаха байнал.

Нүхэдүүд! Экономико тухай, арадай ажахые хүгжөөлгөөр XXIV съездын табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ тухай хэлэгдэһэн байна. Мүн ерээдүйн хүдэлмэриин бүхы һалбаринууд тушаа баһал тиигэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Совет обществын нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, агуухэ совет арадые бүридүүлдэг бүхы ангинууд ба социальна бүлэгүүдые, бүхы нацинууд ба арад үндэһэтэдые улам бэхижүүлхэ хараа шугам бэелүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай юм. Социалис демократиие дам саашадань хүгжөөхэ, манай бүгэдэ арадай гүрэниие бэхижүүлхэ, тэрэнэй ажал ябуулгын бүхы талануудые улам һайжаруулха зам дээрэ ехэнүүд, томо зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэй. Ганса нэгэн хүндэ шүтэдэг ябадалые, мүн дура зоргооро боложо, алдуу хэһэнэй хойшолонгуудые дабаһанай ашаар эбтэй һайнаар ажаллаха морально-политическэ зохид таатай оршон байдал парти ба орон соомнай бии болгогдоо. Тиигээд тэрэ оршон байдалые арюун сэбэр, тодо һонороор хойшодоньшье байлгаха гэжэ бултадаа оролдохо ёһотойбди.

Оронойн оборонно ба экономическа хүсэ шадалай тон ехэ удха шанартай байһыень бидэнэр бүгэдөөрөө ойлгонобди. Обществын морально-политическэ байдал, арадай сэдьхэл зүрхэнэй шэнжэ тэрээнһээ бага удха шанартай бэшэ, тушаан болгожо хэлэхэдэ, манай оронойн өөрыгөө хамгаалха шадалынь, уласхоорондын байдалынь, экономическа арга боломжонь тэрээнһээ горитойгоор дулдыдадаг, хүн бүхэнэй сэдьхэлэй дэбжэлтэ, үзэл сурталай талаар ургалтань бидэнэр коммунистнуудта ондоошье талаараа ехэ үнэтэй сэнтэй зүйл гээшэ. Яахадааб гэхэдэ, хүниие бүхы талаарнь адли тэгшээр хүгжөөхэ гээшэ манай эгээн лэ үндэр дээдэ зорилгомнай байна ха юм.

Коммунис хүмүүжүүлгын арюун нангин хэрэгтэ хүсэ шадалаа үгэдэг хүнүүд бултадаа коммунизм байгуулгын түрүү зэргэнүүдтэ ябана ха юм. Профессиональна хүмүүжүүлэгшэдэй, хамагай түрүүн багшанарай, соёл сурталай фронтын хүдэлмэрилэгшэдэй энэ талаар дүүргэжэ байгаа агуухэ үүргыень зон бүгэдөөрөө мэдэнэ. Хэнэйшье мэдэхээр, парти, профсоюз, комсомол, ажалай коллектив, совет айл бүхэн—тиин бүхы общество орон соогоо ниитын хүмүүжүүлэгшэ болодог. Хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандахынгаа хажуугаар шанга эрилтэ табиха талаар парти ба орон соомнай тогтоһон ажал хүдэлмэриин гурим ниитын хүмүүжүүлгын үүргые шангадхаха тон зохид эрхэ байдал бии болгоно.

Тэрэ зохид эрхэ байдалые ёһотой һайнаар ашаглаха, хүнүүдэй ухаан бодолдохи, ажаябадалдахи капитализмын үлэгдэлтэй тэмсэл шангадхаха хэрэгтэй. Хуули гурим шангаар сахилгын, социалис зөөри бэхижүүлгын, ажалдаа үнэн сэхээр хандалгын үзэлөөр, национальна хизаарлагдангы үзэлдэ, шовинизмдэ харша совет патриотизмын үзэлөөр совет хүн бүхэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Энээн тухайда съезд дээрэ ехэ хөөрэлдөөн гараа һэн. Теэд тэрэ хэлсээшээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Съездын шиидхэбэринүүдэй гүн гүнзэгы удхые һайса ойлгожо абаха, оронойнгоо ажахын, ниитын ба соёл сурталай ажабайдалай бүхы һалбаринуудта съездын хараа шугамые нягтаар, эрид сэхээр бэелүүлхэ харша—эгээл тиимэ эрилтэ ямаршье тушаал эзэлжэ ябаһан коммунист бүхэнэй урда табигдана. Манай бүхы партиин, бүхы совет арадай эрид хатуу хүсэл зоригынь, ажалайнь оролдолго хэшээл съездын хараа шугам бэелүүлхэ хэрэгтэ мүнөө зорюулагдаха ёһотой. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые—бодото ажабайдалда! гэһэн лозунг манай мүнөөнэй ажал хүдэлмэриин гол удхань болохо ёһотой.

Танайшье партийна организациин зорилгонуудта эндэ хэлэгдээшэ үгэнүүд сэб сэхэ хамаатай байха юм. КПСС-эй дайшалхы отрядуудай нэгэниинь, 300 мянга шахуу гэшүүдтэй Грузиин Коммунис парти бүри шэнэ илалтануудые түйлахын түлөө тэмсэлдэ, манай орон соо коммунис общество байгуулха хамтын хэрэгтэ республикынгаа туһа нэмэри арьбадхахын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин, республикынгаа бүхы ажалшадай хүтэлбэрилхы манлайн үүргые хойшодоошье нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ бэзэ, гэжэ найдажа байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Нүхэдүүд! Манай партиин XXIV съезд уласхоорондын ажабайдалдахи томо событи болобо. Тэрэньшье ойлгосотой. Манай агуухэ социалис гүрэнэй хүсэ шадал дам саашадань дэбжээхэ харгы зам съезд хараалан гаргаһан байна. Дэлхэйдэхи хүсэнүүдэй тэнсүүриие социализмын, эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай аша туһада ехээр хубилгаха—Советскэ Союзые экономическа ба социально-политическэ талаарнь хүгжөөхэ тиимэ ехэ программа Ленинэй байгуулһан парти түүхын шэгнүүр дээрэ табиба гээшэ.

Бүхы түбинүүдэй ажалшад, олониитэ зон уласхоорондын асуудалнуудаар съездын гаргаһан шиидхэбэринүүдые һайнаар ойлгожо, хүсэдөөр дэмжэһэн байна. Манай съездэ байлсахаяа ерэһэн коммунис, национально-демократическа ба зүүнэй социалис партинуудай олон делегаци үгэ хэлэхэдээ, тэрээнээ һайса элирүүлэн мэдүүлээ һэн.

Манай партитай һаналаа нэгэдэнги байһанайнь түлөө, КПСС-эй харилсаа холбоогоо саашаданьшье бэхижүүлхэбди гэжэ, манай партитай хамтадаа ябахабди гэжэ хэлэһэнэйнь түлөө хилын саанахи ханинар ба аха дүүнэртэ үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалантай байнабди. Совет арадай коммунизмые амжалтатайгаар байгуулжа байһаниинь, хүн түрэлхитэнэй олонхидтонь ашатай туһатай байһыень, съездын шиидхэбэринүүдые тэдэнэй дэмжэжэ байһаниие харуулна. Энэнь бидэниие зоригжуулна, гэхэтэй хамта, мүнөөнэй революционно үеын эрилтын хэмжээндэ хойшодоошье байха ёһотойт гэжэ манда һануулна.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөн оршожо ба бэхижэжэ, улам үргэдэжэ байна, тэрэнэй хүсэ шадалынь эб эмхи дээрэһээнь болоно гэжэ съезд дээрэ үзэгдэһэн интернационализмын һүр жабхаланта жагсаал баһа дахин баталан харуулба. Тэрэ нэгэдэлэй түлөө урид мэтэшэлэн шууд сэхээр тэмсэхэбди.

XXIV съезд дээрэ национально-демократическа олон партиин байһандань ехэ удха шанар олгонобди. Коммунис ба революционно-демократическа партинуудай, социалис ба залуу түрүү гүрэнүүдэй бата бэхи хани барисаан—империализмда эсэргүү бүхэдэлхэйн фронтын нэгэдэлэй эшэ үндэһэниинь болоно.

Европын, Латиин Америкын ба Азиин зүүнэй социалис хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдшье XXIV съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаа һэн. Иимэ һайн эхи үүсхэлые һайшаанабди, уласхоорондын пролетарска нэгэдэлэй, социализмын ба эб найрамдалай хэрэгэй аша туһын түлөө тэрэниие бата бэхи заншал болгохын тулада хэжэ боломоор бүхы юумэ хэхэбди.

Нүхэдүүд! Арад зоной үндэһэн шухала хүсэл зориг, коммунизм тээшэ совет обществын дабшалта ажалшадай ажана байдал ба соёл культурые дээшэлүүлгэ гэхэ мэтын шухала асуудалнуудай партиин бүхы ажал ябуулгын гол анхаралда байхадань, орон доторхи партиин экономическа, социальна ба соёлой политикаһаа гадна, мүн тэрээнэй гадаадыншье политика тэрээгээр тодорхойлогдоно. Совет гадаадын политикын ленинскэ заншалые хүгжөөн, эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанги байдалай түлөө дэлгэрэнгы программа XXIV съезд табиба. Тэрэмнай — эбтэйгээр зэргэ оршон байха гол ёһо мандуулхын түлөө тэмсэлэй программа, арадуудай хани барисаанай, сүлөөтэйгөөр, бэеэ даангяар хүгжэлгын программа, тэрэмнай — эзэрхэг түримхэйшүүлэй амыень татаха, дэлхэйн дайе сараха программа мүн.

Уласхоорондын гол асуудалнуудые шиидхэжэ боломоор энээндэ орбол бүтэмжэтэй ямар нэгэн ондоо программа мүнөө үедэ дурадхаха гээшэнь бэрхэтэй гээд һананабди. Тиигээд эб найрамдалай ба харилсаа холбооной түсэб бэелүүлхэдэ һаад хэхэеэ оролдохо, тойбо татаха нүлөөтэ хүнүүд империалис гүрэнүүдтэ бии гэжэ баһа мэдэнэбди.

Гэхэтэй хамта, уласхоорондын байдал, социализмын ба эб найрамдалай хүсэнүүдэй бэхижэлгэ тэрэ мэтын һэдэлгэнүүдые бирагүй болгоно. Уласхоорондын аюулгүй байдалые, харилсаа холбооe бэхижүүлхэ гэжэ арадуудай оролдожо байхадань һаал хэдэг ушарнууд буруу һүрэхэ ёһотой. Тэдэ оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшадай энээниие шадаал һаа түргэнөөр ойлгоо һаань, дэлхэйн политикын асуудалнуудые шиидхэхэ зам бүри богони болохо һэн. Советскэ Союзые абажа харабал, ханинар ба союзнигуудтаяа хамта бүхы дэлхэй дээрэхи олонхи ажалшадай дэмжэлгэ доро съездын дэбжүүлэн табиһан дурадхалнуудые эрид шангаар хамгаалан бэелүүлхэбди. Тэрэмнай совет арадай, газар дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада таараха гэжэ мэдэжэ байнабди.

Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын арадуудтай дайшалхы интернациональна ёһоор һаналаа нэгэдхэг политикаяа хойшодоошье шууд бэелүүлхэбди. США-гай империализмын эзэрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүү тэдэнэй баатар тэмсэл илалтаар дүүрэхэ, түримхэйшүүлэй улам үсэд байха бүринь тэдэнэртэ заатагүй үзэгдэхэ дүнгыень бүрил гутамшаг, бүрин эшэгүүритэй байха гэжэ ходо этигэдэг байгаабди.

Оөһэдынгөө оронуудтахи мүн бүхы араб юртэмсэдэхи патриотическа, түрүү хүсэнүүдые бултыень нягтаруулан, социалис оронуудтай аха дүү харилсаа холбоогоо бэхижүүлэн. империализмын хорото ябуулгада хатуу шанга харюу үгэн, манай хани Арабуудай Нэгэдэмэл Республика, Сири, араб бусад гүрэнүүдэй үнэн зүб хэрэгэйнгээ түлөө тэмсэлдэ илалта түйлахадань батаар этигэнэбди. Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэй тэмсэл дэмжэхэ эрид сэхэ дэмжэлгэээ һуларуулхагүйбди.

Арадуудай бэеэ даанхай байдалда, хуулита эрхэдэ хорото муухайгаар добтолон оролгодо эсэргүү, уласхоорондын аюулгүй байдал ба эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдээ тэрэл зорилго баһа баримталагша бүхы эмхинүүд ба партинуудтай хамта тэмсэхээр бэлэн байнабди. Социал-демократическа партинуудтай уласхоорондын оршондо хамтадаа ябуулга хэжэ болохобди гэжэ съезд дээрээ дахин мэдүүлээ һэмди.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ ойлгоходо, социал-демократиин ударидагшад, тэрэ тоодо засагаа баригша партинуудай олон түлөөлэгшэд, социалис интернационалай соведэй сессидэ Финляндиин ниислэл хотодо суглархаа байна хэбэртэй. Европын аюулгүй байдал, Дүтын Зүүн зүг ба Индохитад тушаа асуудалнуудые тэдэнэр зүбшэн хэлсэхэ юм. Тэдэмнай хурса асуудалнууд. Тэдээниие зүбөөр шиидхэһэн дээрэһээ уласхоорондын байдалай хүгжэлтэ горитойгоор дулдыдажа болохо. Тэрэ асуудалнуудта сессидэ хабаадагшадай ямараар хандаһан дээрэһээнь уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэеэ тэдэнэр оролдоно гү, али үгы гү гэжэ ойлгоходо болохо.

Хэльсинкидэ зүблөө хэхэ хүнүүд Вьетнам, Камбоджо ба Лаосто империалис эзэрхэг түримхэйшүүлэй үйлэдэжэ байһан хорото муухай үйлэнүүдыень мартаха ёһогүй. Тиигээд хүдэлмэришэдэй хүдэлөөншье, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалшье тиимэ юумэ хэхэ эрилтэ табижа, «хүйтэн дайнай» хойшолонгуудые бүри мүһэн үгы хэхэ, харилсаа холбооной, хүршэ ёһоной һайн оршон байдалые Европодо түргэнөөр тогтоохо гэжэ хүсэжэ байдаг юм. Тиимэ юумэ хээгүй һаа, тэдээнэй интернационал олониитын һанамжа тоодоггүй, харин НАТО-гой политика тодорхойлдог хүнүүдэй һанамжа тоодог гэжэ тэдэ арадууд ойлгохо ёһотой болоно.

Съездын дэбжүүлэн табиһан дурадхалнуудтай дашарамдуулан, баруунай гүрэнүүдтэ юун гэжэ хэлсэжэ байһан тухай нэгэ юумэ хэлэхэ һанаатайб. Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэгые хорооохо тухай хэлэгдэхэдэ, НАТО-гой зарим оронууд тэрээниие эли бодо һонирхоно, зариманиинь дурагүйдэнэ гэжэ хэлэхэдэ болохо. Хэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд — гадаадын гү, али манай гүрэнэй гү, ямар зэбсэгүүд — ядерна гү, али юрын зэбсэгүүд хорооогдохо ёһотой гэжэ хэлэнэ гээшэбта гэжэ тэдэнэй түлөөлэгшэд асууна. Совет дурадхалнууд соо тэдэнь бүгэдөөрөө б а г т а ж а ороно гү, гэжэ тэдэнэр асууна. Тиигээд иимэ асуудал табижа байһан хүнүүд хадаа архиин амтыень абаагүй аад лэ, газаа талаһаань хараад, гаршье хүрэнгүйгөөр, ямар архиб гэжэ хэлэдэг шэнгеэр тэрэнь һанагдана. Теэд манай асуудалые ойлгоогүй хүнүүдтэ ойлгуулжашье үгэхэдэ болохо юм бэзээ. Ойлгоогүй асуудалайнгаа «амтыень абаха» гэжэ тэсэмгэйгээр оролдохо хэрэгтэй. Тэрэниие дипломатическа хэлэн дээрэ оруулха болоо һаа,—хөөрэлдөө хэжэ эхилхэ хэрэгтэй гэжэ хэлээл.

Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байхадаа, социалис оронуудай нягта хани барисаае бэхижүүлхын тулада хүсэ шадалаа хайрлахагүйбди. Дэлхэйн оршон байдалдахи эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын агуухэ нэгэлэл бологшо социалис оронуудай нягта хани барисаае бэхижүүлхын тулада хүсэ шадалаа хайрлахагүйбди. Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэдээ, национально-сүлөөрэлгын революционно бүхы хүдэлөөнтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэбди. Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэдээ ниитын ямаршье байгууламжатай гүрэнүүдтэй эбтэйгээр зэргэ оршон байха хэрэг хангахын тула хэжэ шадаха юумэеэ дууһан хэхэбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Грузиин Совет Социалис Республикын тугтань Ленинэй хоёр орден зүүлгээтэй. Тэрэмнай — грузин арадай, грузин коммунистнуудай ехэ габьяата арад зоной бүгэдөөрөө мэдэрһэн ушар болоно. Грузиин Совет Социалис Республикын, Грузиин Коммунис партиин 50 жэлэй ойн һайндэрлэгдэжэ байһан энэ гайхамшагта үдэр Совет Грузи үшөө нэгэ орденоор—Октябриин Революциин орденоор шагнагдаба гэжэ та бүгэдэндэ баяртайгаар дуулганаб.

Грузиин Совет Социалис Республикые Октябриин Революциин орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншажа үгэхыемни зүбшөөгыт.

(Нүхэр Л. И. Брежнев СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншана. Республикын хүтэлбэрилэгшэд ба ажалай түрүүшүүл сценэ дээрэ гарана. Нүхэр Л. И. Брежнев Октябриин Революциин орден республикын тугта зүүлгэнэ).

Республикын 50 жэлэй замые шэмэглэһэн үндэр дээдэ шан абаһантайнь дашарамдуулан, Грузиин хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, интеллигенциие, бүхы ажалшадые үнэн зүрхэнһөө а м а р ш а л х ы е м зүбшөөгыт. Тэрэ шангаараа омогорхожо байхадатнай болохо. Коммунизмын һайхан ордон аха дүү бүхы арадуудтай хамта мүнөө байгуулжа байгаа хүнүүд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ ами наһаяа хайрлангүй фашизмтай тэмсэһэн хүнүүд, Грузида Совет засаг тогтоохын түлөө революционно тэмсэлшэдэй интернациональна зэргэдэ ябажа тэмсэһэн хүнүүд; эртэ урдын грузин газар дайдада Совет засаг тогтооһон хүнүүд иимэ шан хайра өөһэдынгөө баатар ажалаар, баатар ябадалаар олоһон байнал.

Шэнэ табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ, КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон, манай агуухэ Эхэ оронойн экономическа, социально-политическэ ба соёлой хүгжэлтын ехэ түсэбүүдые бэелүүлгэдэ танай республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө, эрдэм мэргэжэлээ зорюулха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа партиин Центральна Комитет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Грузиин Совет Социалис Республика мандаха болтогой!

Грузиин Коммунис парти мандаха болтогой!

Манай хүсэн түгэс Эхэ орон — Совет Социалис Республиканудай Союз мандаха болтогой!

Оронноймнай бүхы арадуудай аха дүүгэй эбдэршэгүй хани харисаан мандаха болтогой!

Совет арадые коммунизмын илалтада хүтэлэгшэ Советскэ Союзай ленинскэ Коммунис парти мандаха болтогой!

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые зал соо һууһан зон нэрьемэ альга ташалгаар олон дахин угтаа. Үгынь түгэсхэлые бүхы зон хүл дээрээ шагнаба.

Нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй Центральна Комитедһээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ энэ республикада эльгээһэн амаршалгын бэшэгые президиумдэ дамжуулба.

Тэрээндэнь харюу болгон, нүхэр В. П. Мжаванадзе үгэ хэлэхэдээ, Коммунис партида, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедтэ, Совет правительствада үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

САЯАНhАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

Манай календарь

ТЭБХЭР АРБАН ЖЭЛ

Манай республикада хореографическа училищиин нээгдэhээр тэбхэр арбан жэл үнгэрбэ.

Училищиин түрүүшын багшанарай дунда мүнөө РСФСР-эй арадай артист П. Т. Абашеев, БурАССР-эй габьяата артист Б. Н. Васильев, А. А. Кузнецова, И. К. Олзоев, К. В. Сергеева гэгшэд оролсоно. hүүлээрнь оперо, баледэй театрай бэлигтэйшье, шадабаритайшье артистнар: СССР-эй арадай артист Лариса Петровна Сахьянова, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Клара Тимофеевна Семянникова, Энгельсина Александровна Кондратьева, Виктор Дамдинович Дамбиев, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Зинаида Николаевна Тыжеброва гэгшэд училищида заахаар, бишыхан үхибүүдтэ эрдэм бэлигээ дамжуулхаар уригдаhан байгаа.

1966 ондо училищиин ажабайдалда горитой баяр болоhон. Юуб гэхэдэ, зургаан жэлэй турша hургаhан, хүмүүжүүлhэн хүнүүдынь училищияа дүүргэжэ, оюун бэлигтэнэй үргэн харгыда гараа бшуу.

Эдэнэй зариман мүнөө республикынгаа оперо ба баледэй театрта, «Байгал» ансамбльда, Казань, Свердловск, Эрхүү хотонуудта амжалтатай ажаллана.

Мүнөө оперо, баледэй театрта худэлмэрилжэ байhан Катя Самбуева, Юра Муруев, Алёша Павленко, Витя Ганженко гэгшэднай бэлиг шадабаряараа шалгараа.

Арбан жэлэй хугасаа соо училищимнай «Фея кукол», «Щелкунчик» гэжэ хоёр зүжэг бэлдэжэ табиhан. Тэдэмнай мүнөөдэр болотор театрай сценэ дээрэ амжалтатайгаар үнгэрнэ. 1971 оной тоосоото концерт КПСС-эй XXIV съездэдэ зорюулагдаhан юм.

Москва, Ленинград хотонуудта үнгэргэгдэhэн хореографическа училищинуудай hурагшадай Бүхэроссин болон Бүхэсоюзна харалгада хабаадалсажа, манай hурагшад II ба III шатын дипломдо хүртэhэп байна.

К. УБУГУНОВА,
училищиин hуралсалай таhагые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа): 1. Училищиин студентнэр, нанайка басаган Люба Гейнер, Сергей Зарбуев, Таня Дудеева гэгшэд «Фея кукол» гэжэ баледhээ нэгэ хэhэг наадажа байна. 2. Баледэй гол рольнуудай нэгэндэ наадаhан хореографическа училищи дүүргэhэн Наташа Павлова.

К. АЛЕКСАНДРОВОЙ фото.

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Гусиноозерскын ОРС-ын үрэ жэмэс, огородой эдеэ худалдадаг 7-дохи магазин нээгдэhээр балайшье үни болоогүй, 6 hараhаа үлүүтэйхэн саг үнгэржэ байна. Зүгөөр тус магазинай коллектив энээхэн богони хугасаа соо нютагайнгаа хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Юуб гэхэдэ, худалдан абагшадайнгаа эрилтые hайнаар хангахын тула магазинай коллектив оролдолго хэшээл ходо гаргажа байдаг. Эндэ элдэб үрэ жэмэсэй шүүhэн, компот, варени дабhалhан овощ гэхэ мэтэ эдеэ хоол элбэг, таг дээгүүр аятай зохидоор таблатай байдаг юм.

Магазинай коллектив худалдаа наймаанай шэнэ арга хэрэглэнэ. Хүнүүд дуратай эд бараагаа таг дээрэhээ өөhэдөө шэлэн абадаг. Хүдэлмэреэ hайнаар эмхидхэhэнэй, наймаанай түсэб ходо үлүүлэн дүүргэдэг болоhонойнь түлөө КПСС-эй Сэлэнгын райком болон аймгүйсэдкомой шиидхэбэреэр «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн үнэмшэлгэ тус магазинай коллективтэ барюулагдаа.

— Бидэнэр апрель hарынгаа даабари үлүүлэн дүүргээ hэмди. 30 мянган түхэригэй эдеэ хоол худалдаха түсэбөө 40 мянган түхэригтэ хүргэhэн байнабди. Наймаалагшад В. Сангатулина, Т. Мясникова гэгшэд оролдосотой ажалаараа нүхэдэйнгөө дундаhаа шалгарна. Тэдэнэр худалдан абагшадта зохидоор хандадаг, эрилтэ захилыень хододоо дүүргэхые оролдодог байна, — гэжэ магазиниие даагша З. Т. Баранова хөөрэнэ.

Магазинай хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө эбтэй эетэй коллектив гэжэ хүрэhөөр мэдэхээр. Нэгэшье хүн ажалhаа гаража ошоогүй, эдэбхитэйгээр ажалланад.

Магазинай hанамжа, дурадхалай дэбтэр иража харахада, баясхалан хүргэhэн тэмдэгүүд бэшээтэй.

Мүнөө үедэ 7-дохи магазинай коллектив партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө аhан шадалаараа оролдон ажаллана. Декабриин 27 болотор жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гэhэн хүсэлэнтэйгөөр тэдэнэр ажаллажа байна.

Б-Н. ИАМДЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: магазин соо.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ХИЗААР ОРӨНОО ШЭНЖЭЛХЫН ТҮЛӨӨ

Үхибүүдэй аяншалалгын республиканска станциин үүсхэлээр Ивалгын дунда hургуулида хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй выставкэ-конференци мүнөөдэр — амаралтын үдэр үнгэрхэнь. Улаан-Үдын аймагай hургуули бүхэнэй дүрбэ-дүрбэн түлөөлэгшэд тэндэ хабаадалсаха юм.

Хизаар ороноо шэнжэлхэ талаар хэгдэhэн хүдэлмэри, элдэб зүйлэй материалнууд выставкэ дээрэ харуулагдаха. Ивалгын дунда hургуулиин эдир шэнжэлэгшэд «Минии түрэл нютаг» гэhэн уряа доро яhала ехэ хүдэлмэри хэжэ эхилhэн. Тиимэhээ ивалгаархинай дүй дүршэлтэй бэшэниие танилсуулха гэhэн зорилго конференци урдаа табиhан байгаа.

Конференци дээрэ аяншалгын арба гаран маршрут баталагдахаар хараалагдана. Табаниинь Буряад орон, соогуураа, бэшэниинь Улаан-Үдын район дотор үнгэргэгдэхэ юм.

Үхибүүдэй аяншалалгын республиканска баазын директор И. Д. Богомолов, Ивалгын дунда hургуулиин багшанар Гаськов, Кузнецов болон бусад үгэ хэлэхэ байна. Аймаг доторхи hургуулинуудта хизаар ороноо шэнжэлхэ хүдэлмэри үргэдхэхэ, «Минии түрэл нютаг» гэhэн уряа доро үнгэрхэ пионернүүдэй бүхэсоюзна аяншалгада эдэбхитэйгээр хабаадаха тухай тодорхой хэмжээ ябуулгануудые суглараганшад хараалха байна.

Манай корр.

Баяр дээрэнь баяр...

Нарhатын дунда hургуулиин hурагшад баяр ёhололой жагсаалда урматайгаар зогсобо. Үхибүүн бүхэнэй шэг шарай хүхюунээр энеэбхилэнхэй. hурагшадай ажабайдалда hонирхолтой юумэн болоол ха гэжэ хэнэйшье бэлэхэнээр таахаар байба.

Багшанар ба түрэлхидшье олон. Мүн аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудhаа түлөөлэгшэдшье бии. Тэдэнэрhээ холо бэшэ шэб шэнэхэн автобус яларна. Сугларагшадай нюдэд тэрээн дээрэ энеэбхилэнгеэр зогсоно. «Яруунын аймагай Нарhатын дунда hургуулиин hурагшадта» гэжэ тэндэнь аржыса бэшэгдэнхэй. «Вторчермедэй» республиканска управлениин ахалагша инженер И. Д. Воропаев сугларагшадай урда үгэ хэлэжэ, hурагшадай жагсаалда байhан, зоной сугларhан шалтагаан уданшьегүй элирбэ.

Нарhатын дунда hургуулида hайн hайхан заншалнууд олон даа. Тэдэнэр жэлhээ жэлдэ түмэрэй хаядаhа хэнhээшье ехээр суглуулдагаараа мүрысөөндэ шалгардаг юм. Нарhатын hургуулиин hурагшадай 1970 ондо тушааhан түмэрэй хаядаhанай зүйлнүүдhээ ашаанай 22, хүнгэн 42 автомобиль, 10 трактор, 65 мотоцикл хэгдэhэн байха юм.

Гүрэн дотороо хүндэ промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулжа байhан Нарhатын дунда hургуулиин hурагшадта бэлэг болгогдон, шэб шэнэхэн автобус эльгээгдээ бшуу. Нүхэр Воропаев hурагшадые бэлэгээрнь амаршалха зуураа, Ново-Кузнецкэ болон Петровск-Забайкальска металлургиин заводуудай хүдэлмэришэдэй үмэнэhөө амар мэндэ болон hуралсалдань амжалта хүргэбэ.

ВЛКСМ-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь Павел Виноградов hургуулиин коллективые баяраарнь амаршалба.

Улаан-Үдын автопаркын эрхим жолоошон Алексей Алексеевич Сажинай найдамтай гарта hурагшадай бэлэгэй түлхюур барюулагдажа, тэрэ машиные түрүүлэн жолоодохо эрхэтэй болобо. Тиин хэдэн үдэрэй турша соо нүхэр Сажин автобусоор үхибүүдые шэрэжэ сэнгүүлhэн байна.

Үхибүүдэй сэдьхэл баяраар бүришье hаа билтарба. Юуб гэхэдэ, үгэ хэлэhэн Нарhатын совхозой директор нүхэр Е. Д. Цыдыпов шефүүдтээ «МТЗ-52» маркын трактор бэлэг бариба бшуу. Нарhатын совхозой хүдэлмэришэд Нарhатын дунда hургуулиин hурагшад хоёрой хоорондо хани ёhоной харилсаан үнинэй бэхижэнхэй юм. Тиимэhээ hурагшад түрэл совхоздоо жэл бүри туhалдаг байна. Гэхэтэй хамта, 3-дахи жэлээ куузику тарижа үгэнэ. Түрүүшын жэл тэрэниие 7 гектарта тарижа, үндэр ургаса абаhан. Хойто жэлынь дүй дүршэлтэй болоходоо, 20 гектар дээрэ тариhан юм.

Үхибүүд энэ үдэр үнэн зүрхэнhөө баярлаа даа. Бэлэгүүдыньшье ехэ, баярыньшье халима байба хаям.

hурагшад өөhэдын hайн автобус, трактортай болобо. Тэдэнээрээ үдэр, hүнигүй гүйлтэлдэжэ байгаад, урмашаhан үхибүүдэй үгэдөө хүрэхэнь дамжаггүй.

Яруна. **Ж. ЦЫДЫПОВ.**

СОЁЛОЙ hОНИН

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдай буряад хэлэ, бэшэгэй факультедэй студентнэр hуралсалайнгаа байшан соо hая айлшадые хүндэтэйгөөр угтаба.

НЮТАГАА БУСАХЫНГАА УРДАХАНА

Элдэб янзын хубсаhатай басагад, хүбүүд институдай актова зал соо эгээн хүндэтэй hуури эзэлэн hууба. Тэдэнэй дунда янза бүриин торгоор оёhон национальна хубсаhатайшье хүнүүд бии.

Институдай студентнэр айлшадтаа ехэл анхаралтайгаар хандана, бэе бэеэ харахадаа, бүтүү энеэлдэхэшье юм. Бүхы оршон байдалыень шэнжэлхэдэ, баярай охёор соробхилонги байба.

Ниислэл хотымнай 15-дахи ГПТУ-да hуралсажа, элдэб мэргэжэлтэй болоhон МНР-эй 30-аад оюутан орон нютагаа бусахынгаа урда нүхэдтөө айлшалжа ерэhэн байба. Хоёр жэл соо нүхэсэhэн буряад, монгол залуушуулай уулзажа, хүхижэ, бэе бэедээ hайн hайхан үгэнүүдые хэлсэжэ тараханъ гайхалтайшье бэшэ байба.

Институдай партбюрогой секретарь Д. Д. Очиров амаршалгын үгэ хэлэхэ зуураа, институдайнгаа түүхэ ба ерээдүйн байдал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. 1932 ондо 26 багшанартай байhан институдта мүнөө эрдэмэй 6 доктор, 3 профессор, дала гаран кандидат, 50 гаран доцент ба олон ахалагша багшанар хоёр мянга гаран студентнэрые hургана.

Амаршалгынгаа түгэсхэлдэ нүхэр Очиров дээдэ эрдэмтэй боложо, эхэ орондоо бусахаяа байhан монгол залуушуулда амжалтатай хүдэлхыень, hайн hайхан ябахыень юрөөhэн байна.

Удаань институдай багша, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Э. Р. Раднаев хани халуун үгэ хэлэжэ, айлшадаа баhал ехээр баясуулаа.

Студентнэрэй зүгhөө үгэ хэлэhэн Мэдэгма Абидуевагай хөөрэон айлшадта ехээр hайшаагдаа. Мэдэгма буряад хэлэеэ шудалхые оролдоно. Мүнөө 1-дэхи курсын студент. Монгол нүхэдөө Мэдэгма иимэ уран шүлэгөөр юрөөбэ:

Үндэр Совет оронhоо
Үргэн абаhан бэлигээрээ,
Арад зоноо баярлуулжа,
Хүн зоноо хүндэлжэ,
Ажалдаа абьяастай,
Алдар суута хүнүүд боложо,
Үнэн сэхые дуулажа,
Үнэн сэхые хэлэжэ,
Үнэн сэхэдэ hургажа,
Үнэн сэхые хамгаалан
ябахыетнай хүсэнэбди.

Эрдэмэй, ажабайдалай
Үргэн харгыгаар
Урагшаа, нүхэднай,
Дабшан ябаарайгты!

Монгол студентнэрэй зүгhөө, Эрдэнчимэг үгэ хэлээ. Тиихэ зуураа: «Түрэл Эхэ орондоо түбхинэн энхэ hуугаашье hаа, таанадаа хэзээшье мартахагүйбди, hанан дурсан ябахабди», — гэжэ нүхэдөө тэрэ ... гүүлээ.

Үгэ хэлэлгэ уданшьегүй дүүргэжэ, монгол hурагшад — удэшэ айлшад hонирхолтой концерт ... руулба.

Зүүн-Сибириин соёлой институдай студент Сүхэ-Баатар концертыень хүтэлбэрилөө. Монгол ... жэмшэн Дарамзагдын «Манай ... нин» гэжэ дууе хоор hайнаар ... лаа. Тиихэдэ «Хуhан», «Ж... хонгор» гэжэ дуунуудые ... hайхан хоолойгоор гүйсэд... Нансал басаган хэды удаа, ... дахин уригдаба. Басагадай ансамблиин «Нэгэдэлын тухай дууе» ... лэ гоёор зэдэлээ.

Концертын hүүлээр залуушуул дурасхаалай бэлэгүүдые ... hан, удаан суугтаа хүхиhэн, ... hэн байна.

В. ТОКТОХОЕВА

ТОБШОХОНООР МЭДЭЭСЭХЭДЭ...

▲ **Үхибүүдэй уран зохёолшо В. Бианкиин творчествоор конференци 8 жэлэй hургуулида болобо.**

Уран зохёолшын ажабайдал ба ажал ябуулга тухай бага классуудай багша А. С. Беликов хөөрэбэ. Үхибүүд В. Бианкиин зохёолнуудые уншаhан, hонирхоhон тухайгаа хөөрэжэ, сээжээршье расказуудые уран гоёор уншаhан байна.

Ф. АЛЕКСЕЕВ.

Хори.

▲ **Витимэй барилгашад болзорhоо табан хоногоор уридшалан хаарбаза хэжэ дүүргэбэ. Тиин майн—15—20-доор Баунт тээшэ эд бараан зөөгдэжэ эхилхэ юм.**

Ж. ЦЫДЫПОВ.

▲ **Нарhата тосхондо шэнэ гастроном нээгдэжэ, нютагай хүн зондо аятай болобо.**

Тус магазинда 8 наймаалагша хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй гурбаниинь комсомолшууд.

Худалдаа наймаанай үнинэй хүдэлмэрилэгшэ К. Д. Тубчининова магазинай коллективые хүтэлбэрилнэ.

Б. ЖАМСУЕВ.

Яруна.

▲ **Улаан-Үдын педучилищиин студентнэр Советскэ Союзай Герой Г. М. Москалевтой уулзалга Илалтын hайндэртэ үнгэргэбэ.**

Суута энэ баатартай уулзахаяа 400 гаран хүн сугларhан байха юм.

Е. ИЗОСИМОВА.

Домто аршаанай түүхэhээ

Саян уулын хормойhоо бурьялан гараhан Түнхэнэй «Аршаан» курорт суурхаhаар үнинэй юм. Анхан түрүүн 1896 ондо эм домто энэ аршаан нютагай зоной дунда мэдээжэ боложо эхилhэн домогтой.

1920—1921 онуудта 374 хүн эндэ бэеэ эмшэлүүлжэ гараа гээд тусхай данса соо бэшээтэй байдаг.

1951 онhоо тус курорт жэлэй дүрбэн сагта хүдэлдэг боложо, тэрэ жэлдэ 2300 хүн бэеэ эмшэлүүлээ.

hүүлэй үедэ үбшэнтэниие эмшэлхэ арга hураггүй hайн болоо, медицинскэ хангалгашье хубилаа. Эндэ эмнэлгын шэнэ түхеэрэлгэнүүд табигдаhан байна. Капитальна заhабарилгада 200 мянган түхэриг мүнгэн жэл бүри hомологдоно. Байгша ондо гушаад ваннатай шэнэ корпус ашаглалгада үгтэхэ юм.

1970 ондо 9000 хүн эндэ амарhан байгаа ... энэ жэлдэ 11 мянган хүн зон амархаар хараална. 1975 он болотор 500 хүнэй байха олон ... шэнэ байшан баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ ... 1980 ондо «Аршаан» курортдо мянгаад хүн бүри амарха аргатай болохо.

Курортдо амарагшадые hайнаар хангадаг ... мэрилэгшэд олон. Ажал хүдэлмэридөө үнэн ... хэлhээ хандадаг, амарагшадай hайшаал ... хүртэгшэдэй дундаhаа врачнар, коммунис ... ударнигууд А. Н. Желаева, Л. А. Кишкина, ... Денисенко, медсестранууд М. И. Герасимова, ... Петелина гэгшэдые нэрлэжэ болоно.

Урин дулаанай саг хүрэжэ ерэбэ. «Аршаан» ... рортдо амархаяа ерэгшэд үдэр бүри олошорно ...

Б. БИРБА...

hУРАГШАДАЙ ЗҮЖЭГ

Улаан-Үдын Октябрьска районой Геологическа гудамжадахи хүүгэдэй клубта дүтэ шадар ажаhуудаг зон hаяхан олоороо сугларба. Тэндэ 20-дохи дунда hургуулиин hурагшад зүжэг наада табижа, сугларагшадые hонирхуулба.

Тус наадан клубай Соведэй гэшүүд, пенсионернүүд Т. Н. Новосельцева, А. Ж. Жапова, Я. И. Федорова, С. А. Мункуева гэгшэдэй үүсхэлээр харуулагдаhан байна.

М. ДРЯХЛОВ.

Хэжэнгын голдо.

Д. НИМАЕВАЙ фотоэтюд.

ХЭТЭ МҮНХЫН ХҮШӨӨ БОДХООГДОБО

Нарата хабарай намдуу дулаахан үглөөгүүр Хэжэнгэ тосхоной гудамжаар хүнүүд хэзээ хэзээнэйхиhээ олоор иишэ тиишээ субанад. Тиигэhээр байтар Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ дунда hургуулиин талмай дээрэ совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад, hурагшад болон тосхоной ажалшад олоороо сугларба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда наhа барагшадай дурасхаалда бодхоогдоhон хүшөөгэй дэргэдэ эдэ хүнүүд суглараа бшуу.

Саб сагаан мрамор шулуугаар бүтээгдэhэн үндэр сагаан хүшөө. Гартаа автомат буу бахим батаар бариhан хоёр сэрэгшэд хүхэ ногоон добын оройдо hүртэйгөөр харагдана. Хажуудань гартаа автомат бариhан хүнүүд харуулда зогсоно.

Илалтын дайнда хабаадалсаhан сэрэгшэдэй үбсүүн дээгүүр орден, медальнууд аржына. Тэдэнэй дунда ахалагша лейтенант ябаhан Ц. А. Азадаев, Улаан Одоной гурбан орденто М. Иванов, капитан В. Е. Серебряников, мэргэн буудагша Ц. Ц. Цыдыпов, тагнуулшан ябаhан А. Дабжитов болон бусад бии.

Хэжэнгын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. С. Сангадиев дурасхаалай хүшөө нээлгын митинг нээбэ.

Хэжэнгын аймагай сэрэгэй комиссар Д. Ринчиндоржиев, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаhан командир В. Е. Серебряников, мэргэн буудагша Д. Цыренжапов, Хэжэнгын совхозой hүнэй фермые даагша, Октябриин Революциин ордендо хүртэhэн Б. Д. Жамьянова, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Тугдумов, Хэжэнгын дунда hургуулиин 7-дохи классай hурагша С. Намжилон гэгшэд дайнда хабаадагшадые амаршалhан байна.

Эхэ оронойнгоо түлөө ами наhаяа гамнангүй унаhан нүхэдтөө пионернүүд тангаригаа үгэхэ зуураа, «дайн манда хэрэггүй, эб найрамдал, энхэ амгалан байдал манда хэрэгтэй» гэжэ мэдүүлээ.

hүүлээрнь одо мүшэн шэнги үнгэ бүриин ракетээр огторгой өөдэ салют үгтөө.

Иигэжэ Майн 9-нэй үдэр Хэжэнгэ тосхондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда наhа барагшадай дурасхаалда хэтэ мүнхын хүшөө бодхоогдобо. Хүшөөгэй дэргэдэ эмхи зургаанууд, совхозууд болон hурагшад баглаа сэсэгүүдые табиhан байна.

Мүнхэ дурасхаалай тус хүшөөгэй дэргэдэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда hургуулиин hурагшад, пионернүүд гоё hайхан сэсэгүүдые тариха, элдэб модо hуулгаха, харууhалха юм.

П. СОДБОЕВ.

Хэжэнгэ.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ... МОСКВА ХАРУУЛНА: 13.0... орон доторхи hонин. 13.15—... лын ба дүтын Арктика» гэhэн ... лагша классуудай hурагшадта ... рюулагдаhан дамжуулга. 14.1... hурагшадта зорюулагдаhан ... жуулга. 15.00—хүгжэмтэ ... гэhэн дамжуулга. 15.30—Ван-... гэгшын выставкэhээ репор... 16.00—хүгжэмтэ уулзалга. 16... —К. Райник гэгшын «Изольда ... валтиниин хэрэг» гэhэн теле-з... **УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:** 1... —«Сэлэнгэ» командын наадан ... хуулагдаха. **МОСКВА ХАРУ... на:** 20.00 — «Табан ... зорилгонууд» гэhэн дамжуу... 20.15—спортивна гимнастика... ропын түрүү hуури эзэлхын т... эхилhэн мүрысөөн Испаниhаа ... жуулагдаха. 22.00—уран hайх... телевизионно фильм. 23.30—... гой аяншалгада дуратайшуул... клуб.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Бүхэсоюзна театрнуудай фе... тивалиин дипломант Эрхүү... хүгжэмтэ комедиин театрай а... шалга июниин 3-hаа 29 боло... үргэлжэлхэ.

Билетүүд уридшалан худ... дагдажа эхилэнхэй.

Эрхүүгэй хүгжэмтэ ком... диин театр Улаан-Үдэ гастро... до ерэхэнь. Июнь hара ... артистнуудтань байра хэр... тэй.

Артистнуудые гэртээ байл... хые хүсэбэл, оперо ба балед... театрай иимэ телефоноор ха... даха: 37—73, 36—72, 22—... 2—08.

Э Т Ю Д

ХҮГЖЭМТЭ НУУРХАМНИ

Нуурайнгаа талада автобусhоо буугаад, яаралгүйхэн алхалнам. Хэрэгээршье бэшэ, багахан ябахадаа гүйhэн, сэнгэhэн газараараа ябаха дуратайб. Элдэб үнгын сэсэгүүдээр Нуураймни тала халюураад, багаха hэбшээнэй гарахадаад орхиходо, үльгэрэй далай соо сэнгэжэ ябаhандал, хүхын хонгёо огсом аялга, жэргэмэл шубуухайн, мүн бэшэшье дууша шубуудай абяан одоол намжар.

Бороодо hаяхан угаагдаhан сэл хүхэхэн ногооной хангал. Сэдьхэл зүрхэндэмни эгээл инаг дүтэ hанагдагша, жааханhаа эды наhатай болотороо сэнгэн гүйhэн Нуураймни талахан. Хаанабши багымни зүргэхэн?! Хүхэ сэнхирхэн Нуурханайнгаа эрье дээгүүр, багынгаа уршагта ябадалые, хүхюухэнүүд, зугаатай нүхэдөө hанан алхалнаб. Тэршээ тоомгүй үеымни гэршэ мэтээр намдаа удхалан, багымни үеые хэлэжэ, hануулжа байhандал, Нуур-эжымни номгохон долгидоо яаралгүйхэн ирахадаhа. Нуур-эжы! Хэн шамдамни Нуур-эжы гэжэ нэрэ үгөө хаб даа? Али, хэн нэгэн, сагаан хашарhата долгин соошни үлгыдүүлэн сэнгэхэдээ, наhан соогоо хэзээдэ мүнхэ, эгээл үнэтэй эжыгээ hанаад, эжымни гэжэ нэрлээ гү? Тиимhэн лэ байгаа ха даа. Нуур-эжынгээ үбэр дээрэнь эрхэлэн, гонгинон hууха-даhан нарай жаахан үхибүүн мэтээр бэеэ бишье мүнөө мэдэрнэб. Ногоон торгон дэгэлэйнь хормой дээрэ гайхалтай олон нааданууд соо орошоод, гайхажа байhандал байнаб. Нуураймни түхэреэниие тойроод байгаа мэдэхэ минии танил хаданууд: Шэнэhэтэ толгой, Хара уhата, Сүнхэрэгэй хада, Бүргэд хада... Ой модоор бүрхөөгдэhэн Нуураймни талахан зунай hайхан сагта бүришье hаа гоё, сэдьхэл зүрхэ татамаар болоодхидог юм. Нуураймни талаханиие шэмэглэhэн үзэсхэлэнтэ сэсэрлиг ой модон соо амидардаг элдэб түрэлэй хүгжэмшэ, дууша шубуухайнууд намдаа, жэлэй дүрбэн сагта найруулан зохёоhон хүгжэмтэ зохёолоо наадажа үгэhэндэл, бүхы оршон тойроноо зэдэлүүлнэ. Жаахан ябахадаа хуа морёо бэдэржэ, эжытээ хүтэрэлдэжэ ябаад, шүдэр үбhэнhөө торожо унажа ябаад тойролсоhон шэнэhэтэ толгоймни. Зогсоноб, зогсоноб. Үхибүүн наhаяа hанан зогсоноб. Нэгэ жэгдэхэнээр Нуураймни талахан, хүхэхэн Нуурни миралзахадан хүгжэмдэжэл, хүгжэмдэжэл байна.

Нюдэ hаргаамаар наранай элшэдэ ялалзаhан долгин соошни хун шубууд, галуунууд, нугаhанууд, ангирнууд! Нуур-эжымни! Эдэнэр шиниимнил hанаха дуратай хүгжэмшэдшни ха юм даа. Үхибүүн ябахадаа энээхэн эрье дээрэшни ерээд, хүгжэмышни шагнаха хэды дуратай hэнбиб! Хүгжэмтэ талыншни хүбүүн, мүнөө хүгжэмшэн боложо ерээд, мэдэгдээгүй hайхан мэдэрэлдэ абтан, эрье дээрэшни зогсон байна. Хүгжэмтэ Нуурхамни! Шамдаа ханданаб. Шимнил гансахан лэ намдаа хүгжэмшэн болохо мэдэрэл асарагша hэнш. Шинии хүгжэмшэд соошни, хүрин хилганаар хиисэн байгаа, баян сэсэгтэ талыншни хүнэй хүбүүн хүгжэмшэн болоод хүрэжэ ерээ. Алар тэрэ үнгэрhэн үхибүүн наhанайнгаа гайхамшагта хүгжэм дахин дуулахаяа ерээлби.

Д. ЖАНЧИКОВ.

Н-02426. Заказ № 954...